

Jan Matys

V peřejích života

Úvahy, vzpomínky
a reflexe sborového zpěvu
z let 1990 – 2020

Obsah

Předmluva.....	3
Demokracie je diskuse.....	4
Masarykovská demokracie.....	5
Post bellum.....	6
Propaganda v Třetí říši.....	7
Honička na Jiřího Čunka.....	7
Bytů není nikdy dost.....	8
Post skriptum:.....	9
Pocestné do domu přijímati.....	10
Jak jsem prožil 17. listopad 1989 a to další.....	12
Po Listopadu.....	14
Po třiceti letech.....	16
Pout' na Říp.....	16
Rozpad Občanského fóra.....	16
Rozdělení státu a privatizace.....	17
Politické spektrum.....	17
Kam spějeme?.....	18
Rozpad sovětského impéria, radar v Brdech.....	19
a ráj na Zemi.....	19
Trocha historie.....	19
Radar v Brdech.....	21
Mírové hnutí 2007 a bezdomovec Miloslav Jandík.....	22
Úpadek „standardních“ politických stran.....	23
Mýtus konce.....	24
Veřejnost a klimatická změna.....	25
Sborové zpívání.....	26
Letní škola staré hudby.....	26
Smíšený sbor SUDOP.....	27
Svatojakubský sbor.....	28
Pěvecké sdružení pražských učitelů.....	29
Hvozdnický smíšený sbor.....	30
Příloha:.....	31
Štěchovické zpěvobraní 2012.....	31
Koncert na památku Josefa Bohuslava Foerster.....	35
Sbor SUDOP vystoupil s Tomášem Čechalem.....	37
Hvozdnický smíšený sbor vystoupil v areálu Skalka.....	37
Anotace.....	39
O autorovi.....	39

Předmluva

Když jsme v listopadu 1989 demonstrovali na náměstích a ulicích, pocíťovali jsme pocit znovu nabyté svobody; málokdo tehdy tušil, co všechno nás čeká. Mnozí snili o svobodě a demokracii, jiní chtěli hlavně cestovat a podnikat. Věci se daly do pohybu a nyní po 30 letech můžeme bilancovat...

Předkládám čtenářům soubor textů, které reagují na náš polistopadový vývoj – a to jednak formou úvah, jednak formou vzpomínek. Václav Havel přirovnal naši situaci po roce 1990 k situaci prasete vypuštěného z chlívků do volné přírody. Najednou se dostane do neznámého světa a neví, co si počít. Společnosti chyběla pravidla a mnozí si svobodu užívali po svém – na úkor svých bližních. Pěkně to vystihl Karel Kryl:

*Demokracie rozkvétá,
byť s kosmetickou vadou
ti, kdo nám kradli po léta
dnes dvojnásobně kradou*

...

K naléhavým problémům současné doby je nedostatek (levných) bytů, a situace ve vězeňství; mnoho lidí tak žije v nevyhovujících podmínkách či na ulici. O propuštěné vězně se prakticky nikdo nestará a vracejí se (z velké části) zpátky do vězení. Pak jsou tu problémy globálního charakteru – změna klimatu, migrace, znečištění ekosféry...

Poslední část je věnována sborovému zpěvu, kterému jsem se v posledních cca 20 letech intenzivně věnoval. Autorkou většiny fotografií je Jana Coufalová.

Demokracie je diskuse

T.G.Masaryk

Co je to diskuse?

Je to rozprava, při které se tříbí názory, je to způsob hledání pravdy.

Předpokladem skutečné diskuse je znalost diskutované problematiky (alespoň její podstatné části) u obou (resp. všech) diskutujících: diskuse se musí opřít o nějaký společný základ. Dalším předpokladem diskuse je poctivost – vyloučeny jsou falešné argumenty a umlčování oponentů. Diskuse tedy klade vysoké nároky na mravní a odbornou úroveň zúčastněných.

V praxi se vedou polemiky, v nichž vítězí ten, kdo dovede oponenta „srazit na kolena“ pomocí předem připravených pseudoargumentů, které budí dojem vysoké učenosti (či erudice) a oponent není schopen je vyvrátit. Akademickou kariéru tak mohou úspěšně absolvovat i ti, kteří svému oboru fakticky nerozumějí; kritériem opravdových znalostí jsou praktické výsledky, vyřešení reálného problému¹. Jejich faktická neznalost bývá vykompenzována zpravidla něčím jiným; mohou to být například výborní herci....

Podobnou situaci vidíme i v naší politice. V lavicích poslanecké sněmovny zasedají lidé, kteří v praxi nic nedokázali. Výsledek je tristní – nepřehledná změť zákonů, v nichž se nikdo nevyzná a které lze různě vykládat². V parlamentu se často taktizuje, jednání se blokuje nekonečně dlouhými projevy poslanců. Co takhle zavést praxi z dob první republiky, že poslanci musí mluvit z patra? Přílepky k zákonům a jejich „bezzubost“ zase svědčí o lobbingu a korupci... Není divu že nejpopulárnějším politikem se stal miliardář a podnikatel Andrej Babiš, ač na něm lpí stíny z minulosti a v jeho majetkovém přiznání jsou jakési nejasnosti (nechce si svléct „spodky“).

Volby do Poslanecké sněmovny jsou podle vyjádření prezidenta Zemana „podvodem na voliče“; ti vlastně neví, koho volí. Jména na kandidátkách jim nic neříkají a programy stran jsou v podstatě stejné. Světlou výjimkou je přímá volba prezidenta, kde volič vidí na televizní obrazovce všechny kandidáty mluvit a reagovat na otázky či kritické výroky moderátorů a oponentů. Aktivní účast občanů při první přímé volbě prezidenta svědčí o tom, že jde o krok ke skutečné „vládě lidu“. Je ovšem otázkou, zda je takováto volba vždy nejlepší; zfanatizovaný dav může vybrat demagoga či despota....

V Davli- Sloupu, 17. dubna 2017

¹ Při své první zkoušce z fyziky na vysoké škole jsem musel konstatovat, že pan asistent mě klade otázku na problém, kterému nerozumím

² Když se sejdou nad nějakým problémem dva právníci, mají na věc tři právní názory (Miloš Zeman)

Masarykovská demokracie

V souvislosti se stým výročím vzniku Československa upozornil spisovatel Kosatík v pořadu na ČroPlus na to, že T.G.Masaryk si přál zavést v novém státě tzv. „americkou demokracii“, která se nestydí za své historické, zejména křesťanské kořeny. Podobný názor jsem také slyšel z úst staršího profesora přednesené na Filozofické fakultě KU: zákony přijaté parlamentem by měly vyjadřovat „Boží vůli“, měly by vyplývat z vyššího principu mravního.

Na podobných principech spočívalo ostatně i zákonodárství Rakouska-Uherska. Panovník tam vládl „z Boží vůle“.

Svoji vizi budoucnosti měli ostatně i komunisté. V praxi byla tato vize realizována snad jen v izraelských kibucech. Původní snahy o kolektivním životě, které vedly ke stavbě komunitních domů, trávoplním hospodařením v zemědělství, „socialistickém“ lesním hospodaření³ vzaly za své po nástupu N.S.Chruščova, který vyhlásil plán na zvýšení efektivity hospodářství pod heslem „dohnat a předejít Ameriku“. Na ekologické důsledky se už nehledělo⁴; tento plán, který měl být uskutečněn již v 70. letech byl pak v tichosti odzvoněn....

Obsazení Československa státy 5 „spřátelených“ zemí bylo zásadním zlomem v dějinách světového dělnického hnutí: vznešené ideály přece nelze uskutečňovat pomocí zbraní! Mezinárodní komunistické hnutí se fakticky rozpadlo. V dobách husákovské normalizace zbylo z marxismu jen jakési „náboženství“, kterému nikdo nevěřil⁵. Stát založený na lži a přetvářce nemůže dlouho existovat. Bylo jen otázkou času, kdy se východní blok rozpadne.

Dnes jsme součástí Evropské unie, která vznikla na základně vznešených myšlenek a současně umožňuje efektivně řešit problémy přesahující možnosti jednotlivých zemí – např. ekologie, energetika doprava, jednotný právní systém apod. Sama ekonomika zřejmě nestačí. Je nutno vybudovat jakési vědomí sounáležitosti evropských národů na základě jejich společné historie.

V Davli, 18.9.2018

³ Které se blížily dnešním představám ekologů

⁴ Titulek v novinách v roce 1961 (?) hlásal: „ještě tato generace sovětských lidí bude žít v komunismu“. Kritériem uskutečnění komunismu bylo paradoxně předhonění USA ve výrobě na jednoho obyvatele.

⁵ Zažil jsem to na svém posledním vojenském cvičení v roce 1984 na štábu chemického pluku. „Politické školení mužstva“ tu sami důstojníci nazývali „náboženstvím“.

Post bellum

Rozhlasové pořady o naší nedávné minulosti se týkají výlučně zločinů 50.let, tj. přibližně období 1948 – 1953. Bylo to to období inscenovaných procesů, zatýkání odpůrců režimu a násilné kolektivizace. Vše probíhalo podle instrukcí Moskvy, vrcholila studená válka. Něco obdobného se dělo tehdy i v USA (poprava manželů Rosenbergových, Mac Cartismus). Po smrti J.V.Stalina proběhl v Kremlu boj o moc, N.Chrušov se spojil s armádou a šéf KGB Berija byl zastřelen na zasedání politbyra.

Poté nastala postupná doba „tání“, u nás byli v roce 1960 političtí vězni na základě amnestie propuštěni. Od roku 1963 k nám začali jezdit turisté ze Západu a naši lidé mohli vycestovat do západních zemí. Tento stav trval i po sovětské invazi, do roku 1970.

V šedesátých letech bylo Československo vyspělou průmyslovou zemí s fungujícím právním systémem a nebývale se rozvíjející kulturou, zejména ve sféře filmu. Uvnitř komunistické strany probíhal jakýsi souboj konzervativců a reformistů. Na vedoucí funkci „prvního tajemníka“ byl v lednu 1968 zvolen Alexander Dubček. Antonín Novotný abdikoval na nátlak veřejnosti v březnu téhož roku. Nastalo krátké období „Pražského jara“, ukončené sovětskou intervencí....

Je paradoxní, že v době „protiprávního komunistického režimu“, fungovala v běžném životě kvalitní legislativa, kterou vytvořili fundovaní právníci a budila respekt i na Západě; vedle toho zde ovšem byl zákon o „vedoucí roli strany“, který celou věc relativizoval. Mělo to však i pozitivní aspekty – stranické výbory mohly zasáhnout tam, kde si soudy nedovedly poradit. Takto bylo rozhodnuto např. zboření již nefunkčního nádraží Praha-Těšnov. Dnes vidíme chátrající nádraží Praha-Vyšehrad, které marně čeká na rozhodnutí, co s ním...

V našich veřejnoprávních médiích se deklaruje, že žijeme v demokracii a právním státě, skutečnost je však jiná. Zákony jsou nepřehledné a rozhodnutí soudů, které soudí mnohdy alibisticky podle „litery zákona“, jsou nepředvidatelné. Kdysi jsem vyslechl v rozhlase diskusi tří právníků, kteří měli odpovědět na otázku, zda žijeme v právním státě. Jen jeden z nich připustil, že se k „právnímu státu“ blížíme.....

20. května 2018

Propaganda v Třetí říši

„Naše slavná armáda se vítězně odpoutala od nepřítele a zaujala nové, lepší postavení“

psaly protektorátní noviny, když byli Němci pod údery Rudé armády přinuceni k ústupu.

Nacistická Třetí říše měla propracovaný systém propagandy; jeden z jejích principů zněl: velká lež je lepší než malá lež – lidé jí spíše uvěří⁶.

Můj otec byl v roce 1935 na výletě v německém pohraničí a setkal se v restauraci s noblesní paní, která četla noviny. Navázal s ní rozhovor:

- *Odkud jste?*
- *Z Československa.*
- *Československa? Tam máte ty ruský generály.*
- *Ruský generály? Kde by se tam vzali?*
- *Četla jsem to tady v novinách. Je to tam černé na bílém.*

V tom roce byla skutečně uzavřena dohoda o vzájemné pomoci mezi Československou republikou a Sovětským svazem a Prahu navštívila i vojenská delegace. Propaganda toho šikovně využila....

Honička na Jiřího Čunka

„Bral sociální dávky a přitom si v bance ukládal miliony“

byl jeden s titulků, které přinášel denní tisk na adresu tehdejšího předsedu KDU-ČSL a místopředsedu vlády Jiřího Čunka. Jak se později ukázalo, nešlo o „dávky v sociální nouzi“, jak titulek napovídal, ale o přídavky na děti.

Vsetínský starosta přišel do zkorumpovaného prostředí pražské politiky. Politické strany byly navázány na vlivné sponzory. Kdosi v pozadí zorganizoval jakousi „mediální honičku“, na Jiřího Čunka, tisk přinášel denně různá obvinění. Nakonec se tato kampaň obrátila i proti tehdejší nejvyšší státní zástupkyni Vesecké a proti tzv. „justiční mafii“.

Je zajímavé, že se do této kampaně zapojilo tolik novinářů. Soudě podle mých známých, asi 10% lidí věc prohlédlo a nenechalo se propagandou ovlivnit. Zdá se, že nezávislé myšlení, či soudnost nesouvisí se vzděláním...

V Davli, 1.prosince 2017

⁶ Ministerstvo propagandy vedl dr. Goebels. Zůstal věrný svému vůdci až do hořkého konce.

Bytů není nikdy dost

Už dávno jsem si lámal hlavu nad tím, proč je u nás stále nedostatek bytů, když lidí (v podstatě) nepřibývá a přitom se stále staví. Po válce se uvolnily byty a domy po odsunutých občanech německé národnosti. Někteří Češi našli nový domov v bývalých Sudetech; tam byli později přesídlení i „třídní nepřátelé“, Slováci a krajané ze zahraničí.

Po kolektivizaci se začaly vesnice vyliďňovat a mladí lidé odcházeli do měst, kde bylo třeba stavět byty. Zpočátku se stavěly cihlové domy ve stylu „stalinského rokoka“; v Praze-Dejvicích vznikl věžový *hotel Internacional* připomínající Lomonosovu universitu v Moskvě. Po roce 1960 se začalo stavět v Praze první sídliště z *panelových domů* na Invalidovně – vznikl tam také hotelový dům. Původně měly být takové „králíkárný“ jen dočasným řešením, údajně na 40 let. Nyní, po 60 letech, panelové domy stále ještě slouží a po zateplení a estetických (a vnitřních úpravách) jsou považovány za plnohodnotný druh bydlení.

Za socialismu, kdy činžovní domy patřily většinou státu, bylo nájemní bydlení velmi levné, stálo (v 70. letech) zhruba stejně jako předplatné na noviny. Platilo to i pro byty v soukromých domech; jejich majitelé pak neměli často peníze na údržbu. Fasády domů se řadu roků neopravovaly⁷. Někdy v šedesátých letech začaly fasády padat a bylo několik úmrtí. Na chodnících kolem domů vyrostlo „ochranné lešení“. Fasády se pak začaly postupně opravovat, definitivně byly opraveny až po roce 1989.

Při takto nízkém nájemném začali lidé investovat svůj um a peníze do rekreačních objektů – kolem Prahy vyrostly v pásmu asi 30 km *chatové osady*, většinou kolem řek a rybníků. Některé chatové (tramské) osady vznikly už před válkou ve 30. letech⁸. V 60. a 70. letech vznikaly převážně zděné, trvale obyvatelné chaty či chalupy, které byly po roce 1989 často využity k trvalému bydlení. Pokud se tyto domy vybavily civilizačními výdobytky (elektrika, tekoucí voda, splachovací záchod), zpravidla se zapomnělo na čištění odpadních vod⁹. Z kraje tak zmizela *přírodní koupaliště*, kvůli kterým sem lidé původně jezdili. Teď musí lidé z Davle¹⁰ jezdit plavat desítky kilometrů do *Prahy-Podolí* nebo na *Slapy*.

Podnikavější (a movitější) jedinci si kupovali opuštěné vesnické chalupy¹¹ a jali se je opravovat; zasloužili se tak o zachování mnohých kulturních památek a tvářnosti naší krajiny.

V letech socialismu vznikaly kolem měst (a také uvnitř městské zástavby) zahrádkářské kolonie s zahradními altány či domky. Lidé se tak mohli samozásobit ovocem a zeleninou. Kvetl tu často také společenský život, lidé si navzájem pomáhali a děti se společně bavily. Po roce 1989 mnohé zahrádkářské kolonie zpustly a staly se útočištěm lidí vyhnaných na ulici.

7 Za války bylo zakázáno domy stavět a opravovat (Vše pro Říši - *Totaleinsatz*)

8 Šlo o dřevěné sruby ve stylu „amerického západu“. V osadách kvetl čilý kulturní a sportovní život.

9 V poslední době se čistota vodních toků výrazně zlepšila díky kanalizaci a čističkám odpadních vod vybudovaných s příspěvím Evropské unie. Problém vzniká při povodních kdy voda unáší půdu z polí a často je kontaminována látkami deponovanými v zátopovém území. Kdysi byly povodně výzvou pro zdatné vodáky; dnes je sjezd rozvodněných řek zakázán.

10 Davle byla kdysi výletním místem Pražanů (vz slavná „*Měchenická plovárna*“)

11 O tom film „*Chalupáři*“

Na Slovensku byla situace odlišná – v „době nesvobody“ se tam stavěly ve vesnicích rodinné domky. Současně s budováním průmyslu se stavělo i ve městech. Lidé se „stěhovali z dřevěnic do zděných domů“. Je paradoxní, že tento stavební rozmach Slovenska nastal v době vlády Antonína Novotného, který nebyl na Slovensku příliš populární¹². Když jsem v roce 1978 přišel pracovat do Piešťan, byly tam mnohem svobodnější poměry než v Čechách – normalizace sem příliš nezasáhla. V Československu se podařilo to, o co se snaží EU – vyrovnat úroveň jednotlivých zemí.

V posledních 30 letech vyrostla v Praze řada luxusních sídlišť či „rezidencí“ a kolem Prahy vznikly nové satelitní vesnice či čtvrti z rodinných domků¹³ se zahradami. Přes den bývají tyto čtvrti opuštěny a stávají snadnou kořistí. *Historický střed Prahy* se pomalu vyklidňuje činžovní domy se mění na hotely, nebo je skupují cizinci. S příchodem internetu se vyvinula nová forma podnikání – tzv. *sdílené bydlení*. Lidé propůjčují svůj byt cizincům, aniž by platili daně. Veřejná moc by měla zasáhnout, aby tu zůstali trvalí obyvatelé a nebylo tu jen „město duchů“. Podobné problémy ostatně řeší i velká města v Německu.

V poslední době rostou ve velkých městech ceny nemovitostí a nájemné. Na druhé straně jsou některé byty neobsazené a roste počet těch, kteří nemají kde bydlet. *Pronajímání* pokojů či bytů je dnes zapeklitá záležitost – pokud nájemce neplní své povinnosti, je obtížné ho vyhnat. Pokud chce majitel postupovat podle práva, stojí ho to hromadu času a peněz. Někdy nájemníci majitelům dokonce vyhrožují¹⁴. Není divu, že mnozí oželí případný zisk z pronájmu a raději ponechají svůj byt volný pro event. prodej. Byty a nemovitosti se staly *obchodní komoditou*, do které lidé ukládají své prostředky. Jejich cena roste, zatímco hodnota uložených peněz klesá. Pokud funguje trh s byty, dala by se cena bytů snížit zvýšením nabídky, tj. novou výstavbou. Pokud je ve společnosti nevyužitá kupní síla, moc by to nepomohlo.

Kdysi mě pozval můj kolega – učitel ze Středního odborného učiliště v Záběhlicích - na obhlídku svých nemovitostí. Kromě svého pražského bytu měl v jedné nedaleké obci chalupu se zahradou. Tam jsme zarovnávali živý plot a přespali. Nazítří jsme dojeli do Plzně, kde vlastnil dvoupatrový dům. Bydlela tam jeho nemocná teta, jinak byl dům prázdný. Na zahradě jsme si udělali piknik a zajeli jsme se vykoupat v přehradním jezeru. Na jeho šumavskou chalupu jsme už nedojeli. Chtěl si tam zařídit hotel a nabídl mi tam dělat šéfa.

Jinou věcí je tzv. „sociální bydlení“. Tak jak se v tržním prostředí rozevírají nůžky mezi rodinami s vysokými a nízkými příjmy, měl by stát zaručit důstojné bydlení pro své chudší občany. To se u nás, zdá se, dosud nepodařilo. Domy a byty nejsou jen obchodní komoditou – bydlení má své kulturní a sociální aspekty.

Ve Sloupu 7. 3. 2020

12 Novotný se snažil zachovat jednotný (unitární) stát a střetával se tak se slovenskými „národnými“, kteří tíhli k autonomii.

13 Pro jejich styl vznikl název „podnikatelské baroko“; Geny které tu zůstávají samy s dětmi se zovou „zelené vdovy“.

14 Někteří lidé se zabývají tím, jak poznat solidního nájemníka. Na mou adresu mi donedávna chodily rady, jak potenciálního nájemníka prověřit.

Post skriptum:

Pocestné do domu přijímatí¹⁵

Když v červnu 2008 zemřel můj otec, museli jsme vyklidit náš letenský byt, ve kterém jsme vyrůstali. Rozdělili jsme knihy a nábytek a přebytečný textil jsme odnesli do prodejny Armády spásy. Majitelka chtěla, abychom nechali byt vymalovat; nebylo však jasné, kdo z nás tří má byt předat. Já jsem tu bydlel jen přechodně, Ludmila žila v Písku, ale Olina tu byla dlouhé roky hlášená společně se svým synem Ondřejem. Nakonec se toho úkolu ujala Lída a předala byt tak jak byl. Majitelka si nemohla stěžovat – nechtěli jsme žádné odstupné (dávat odstupné byla tehdy běžná praxe).

Tehdy jsem neměl ve sloupské „lesovně“ žádné nájemníky. Ukrajinského mafiána se podařilo vystrnadit za pomoci policejního útvaru pro *boj s organizovaným zločinem*. Stálo to jeden lidský život – soused Marek byl bestiálně zavražděn. Chtěl jsem se pustit do farmaření – zatím jsem jen sklízel na louce seno a prodával je za minimální cenu 100 Kč/q do stáje v Chuchli¹⁶. Pořídil jsem si párek ovcí, pro které jsem později zakoupil komponenty pro *elektrický ohradník*.

Jednou mi přivedl vedoucí obchodu Petrák mladého muže, že nemá kde bydlet. Byl to Lukáš B. Jeho otec si našel partnerku na Hvozdech. Lukáš sem přišel společně s otcem a začal pracovat na místní pile. Táta ho vyhodil z domu kvůli nepořádku.

S Lukášem jsem si pohovořil a docela jsme si rozuměli. Uměl pracovat a měl smysl pro hudbu¹⁷. Ubytoval jsem jej v jedné z podkrovních místností – tam by případný nepořádek příliš nevadil. Jeho pomoc jsem ani nepotřeboval – na práci jsem stačil sám.

V neděli jsem začal chodit do Hvozdnice na bohoslužby Českobratrské církve evangelické. Hvozdnický sbor založil ve 20. letech hajný Benda, který pracoval u mého dědečka. Vstoupil jsem do místního pěveckého sboru a začal s ním vystupovat¹⁸. Navázal jsem tam také svůj vztah s Janou, který přes všechny nesnáze stále trvá...

Jednou se objevil na bohoslužbě mladší muž s vyholenou hlavou ve stylu „Punk“, s bohatým tetováním a silnými svaly. Ze zvědavosti jsem ho oslovil a trochu jsme pohovořili. Všimla si toho paní farářka a po bohoslužbě nás seznámila. Jmenoval se Martin. Paní farářka mě žádala, zda bych ho mohl na jeden měsíc ubytovat. Řekl jsem, že si to rozmyslím. Po cestě domů mi došlo, že je to asi propuštěný vězeň. Když jsem paní farářce zavolal, tak mi to potvrdila. Zeptal jsem se jí, zda je mordýř, zda někoho zabil. Řekla že nikoli.

Jak se později ukázalo, seděl při našem rozhovoru Martin vedle ní a všechno slyšel. Lukáš proti trestanému spolubydlícímu nic neměl, tak jsem Martina ubytoval v zatepleném pokojíku. Hned tam byl jako doma a začal se rozhlížet po domě. Zajímaly ho hlavně starožitnosti. Na skříni ležely

15 Jedno ze sedmi *Božích milosrdenství* (dále: *hladové sytiti, žíznivé napájeti, nahé odívati, nemocné navštěvovati, vězně osvobozovati, mrtvé pohřbívati*)

16 Nyní v době sucha dosahuje cena sena až 1000Kč/q

17 Jeho nepořádnost mu byla osudná – dnes žije v Praze a žebrá.

18 Kromě toho jsem zpíval ve třech pražských sborech – Svatojakubském, sboru SUDOP (Státní ústav dopravního projektování) a Pěveckém sdružení pražských učitelů

nástěnné hodiny s plastikou. Pustil se do jejich opravy a později je prodal, aniž mi o tom řekl. Když jsem se ho později přímo zeptal, tak vše popřel. Inu, ví jak na to! Když jsem o tom informoval kurátorku, říkala, „že by se to muselo dokázat“.

Martin si zjevně vážil toho, že jsem ho k sobě vzal a nabídl pomoc. Opravil celou střechu (mnohem lépe než pokrývači z Písku, které sem pozvala Lída), upevnil také lávku, po které leze kominík ke komínu. Pomohl mi také s prořezávkou větví staré vrby; lezl po stromě jako opice. Pak ale nastal v jeho chování zlom: prohlásil, že si barák koupí a začal vyhazovat staré věci z okna. Pak vzal kolečko a začal dělat nějaký záhon pod starým stromem. Řekl jsem mu, že pod tím stromem nic neporoste.

Jednoho dne přijela do Sloupu *Margaret*, moje čínská kamarádka. Musel jsem Martina přestěhovat do nevytápěného pokoje, aby měla pohodlí. Když přišly chladné dny, Martin tím trpěl. Byl zvyklý na teplo a teplou sprchu. Měl jsem boiler jen na 30 litrů. Projednávalo se to na faře. Že prý chci na Martinovi zbohatnout (Martin mi nic neplatil). Nakonec jsem koupil nová kamna a společně jsme jsme vytesali průduch do komína.

Martin ovšem neuměl topit. Angažoval Lukáše, aby mu topil a nosil dřevo. Lukáš se ale zpěchoval - proč mu má sloužit když platí nájem? Běžel ke mně do kuchyně, ale Martin ho dohnal a omlátil mu hlavu o schody. Tekla krev. Lukáš byl u mě v kuchyni a Martin poslouchal za dveřmi – měl hlavu přitisknutou ke sklu. Pozval jsem ho dovnitř. Oba byli opilí, nebo zfetovaní...

Měl jsem ten den zkoušku Svatojakubského sboru, a tak jsem se vymluvil, že musím na zastávku kvůli odjezdu autobusu. Cestou jsem volal majiteli místní firmy, s kterým jsem se důvěrně znal. Radil mi, abych zavolal policii.

Když policisté přijeli, oba aktéři byli nahoře a schody byly uklizené, aby nebylo vidět, co se tu odehrálo. Muži zákona vytasili pendreky a běželi nahoru. Když se vrátili ke mně, řekli, že zavolají auto – ne pro ty feťáky ale pro mne, aby mě odvezlo do blázince...

Když jsem šel na zastávku, čekal tam už Lukáš. Že mu Martin nařídil, aby s ním jel do Prahy do nějaké hospody. V autobuse jsme jeli všichni tři a Lukáš padal únavou ze sedadla.

Když jsem se po zkoušce vrátil domů, nikdo z nich tam nebyl. Ve dvě hodiny v noci se objevil Martin, ale Lukáš nikde. Prý zůstal v hospodě.

Druhý den byl Lukáš normálně v práci. Prý ho Martin na ulici zkopal. Přespál v lese a šel do práce.

Jel jsem ráno na kole na policejní stanici, ale policisté se mnou nechtěli vůbec mluvit – že si z nich dělám srandu...

Martinovi jsem dal výpověď. Poslechl mě, neprotestoval. Ale Lukáše to nějak vzalo. Přestal se mnou mluvit a propadl chlastu. Také s ním jsem se musel rozloučit. Nyní žije v Praze a žebrá. Prý je to fajn džob – vydělá 800 korun denně.

Ve Sloupu, 10.3.2020

Jak jsem prožil 17. listopad 1989 a to další

Sametová revoluce mě zastihla jako pracovníka, resp. člena JZD Agrokombinát Slušovice, který se zabýval vývojem a výrobou počítačů a poté byl zařazen do divize zahraničního obchodu. Trvalé bydliště jsem měl tehdy v Piešťanech na Slovensku, kde jsem předtím pracoval v místní Tesle; mohl jsem proto sledovat vývoj událostí „z obou stran“, z Moravy i ze Slovenska.

Kdo sledoval v roce 1989 mezinárodní dění, musel si všimnout, že již v průběhu roku se ve střední Evropě něco děje – padl komunistický režim v Polsku, Maďarsku, a v Německu padla berlínská zeď. V červnu se konala v Zádveřicích tzv. *veřejná schůze KSČ*, na níž František Čuba prohlásil, že socialismus i kapitalismus jsou dva rovnocenné systémy a že JZD Slušovice změnu systému přežije (Čuba byl tehdy členem ÚV KSČ).¹⁹

Jedno pozdní odpoledne jsem jel něco koupit do Zlína a potkal jsem tam své kolegy z práce. Ti mě upozornili, že se tu bude konat něco zajímavého. Na hlavním náměstí před radnicí bylo jakési pódium, pouliční osvětlení bylo vypnuté, a na pódiu stál řečník, který mluvil do hlásné trouby. Bylo tam asi 200 lidí. Mluvílo se o pražských událostech a stávce studentů; vystřídal se několik řečníků, mezi nimi i cestovatel Miroslav Zikmund. Shromáždění se konalo i další den. To bylo náměstí již osvětlené a řečníci mluvili do mikrofónu. Ve Zlíně se ustavilo Občanské fórum, které řídilo další běh událostí...

Ve Slušovicích byla situace složitější. František Čuba vzkázal svým poddaným, aby se do politiky nepletli, že to za ně vyřeší; oni jsou v politice amatéři a on profesionál. Vzniklo tam jakési „disidentské“ OF, které bylo nejprve vůči předsedovi loajální, ale postupně upadlo do nemilosti. Přihlásil jsem se také k této skupině, ač mě nikdo nedelegoval, a napsal do Zpravodaje OF několik kritických článků²⁰. Předseda OF, který vystupoval velmi sebevědomě, ve volbách do představenstva družstva úplně propadl; údajně to byl „Čubův agent“. Později se toto Občanské fórum změnilo na jakousi „rebelující“ skupinu, která organizovala protestní stávky a vypravila se také do Prahy k prezidentu Havlovi. Odtud zřejmě pocházejí „slušovické černé nitky“ v Havlových projevech.

Revoluci také podporovala církev. Místní farář, salesián Pekárek, uspořádal pouť k uctění Anežky České a kostelní sbor nacvičil píseň *Soudce všeho světa Bože*, známou z filmu *Filozofská historie*. Nic nevadilo, že jde o píseň českých evangelíků, kteří museli opustit svou vlast²¹. Duší slušovického Fóra byl invalidní mladík, který podle vlastních slov tam byl vyslán církví. Jednou v létě jsem vešel do kostela (už nevím proč) a vystoupil na kůr. Dole uprostřed hlavní lodi klečel salesián Pekárek na červeném koberci a modlil se za konec komunismu. Nikdo jiný v kostele nebyl.

19 V tom posledním se ovšem pan předseda mýlil: ve dnech revoluce proběhla jakási schůze za přítomnosti herců jiných činitelů ze Zlína (tehdy ještě Gottwaldova), kteří se k panu předsedovi nespolečensky chovali. Ten se pak rozhodl založit spolu se svými „věrnými“ podnik MORAGRO, do něhož začlenil některé části družstva a ostatní části pustit k vodě. Vlastně to byl asi první „tunel“.

20 Za jeden z článků jsem byl „popotahován“ - předvolali mě do „bílého domu“, nově postavené hlavní budovy družstva.

21 Uchýlili se do Ochranova v dnešním Polsku.

Během revolučních dnů jsem zajížděl též na Slovensko, kde jsem bydlel. Ještě v listopadu jsem přivezl ze Slušovic propagační materiály – podobizny Václava Havla a jiné. Společně s mým kamarádem jsme je vylepovali po městě. Pak se ukázalo, že je kdosi odstraňuje. Byli to starší manželé, kteří se obávali našich „novot“. Přátelsky jsme s nimi pohovořili a dál už to nestrhávali. Moji bývalí kolegové z oddělení Slovenské akademie věd (OFE) a Tesly Piešťany příliš nechápali, co se v Praze děje; na Slovensku panovala relativní svoboda a v demokracii lidé moc nevěřili. Jeden z mých kamarádů říkal: „*Co je dovoleno Bohovi, není dovoleno volovi*“. Lidé, kteří věcem nerozumí, nemohou zemi vládnout. Později se tu začaly šířit různé spiklenecké teorie o spolupráci Havla se Státní bezpečností a podobně. Objevily se také letáky šířící nacionalismus a protičeské nálady. Prý jsou Češi líní a Slováci na ně musí pracovat. Mohlo to být z dílny KGB – podobné tiskoviny se objevily i po sovětské invazi v srpnu 1968. Zúčastnil jsem se s přáteli shromáždění na náměstí SNP v Bratislavě a několika dalších akcí. Zajímavou akcí bylo například společné posezení na faře, kde jsme účinkovali na kůru. Byl tam velmi podnikavý farář, který při faře zřídil restauraci a fit-centrum.

Když se blížily volby do představenstva JZD Slušovice, uspořádalo Občanské fórum veřejné shromáždění. Moc to nepomohlo – ve volbách dostali členové OF jen asi 30% hlasů. Jako člen OF jsem se dostal na jakousi „černou listinu“ a byl jsem (v červnu 1990) vyzván, abych z družstva vystoupil. To jsem také bez váhání učinil.²²

Brzy po revoluci se otevřely hranice do Rakouska. Společně s mojí přítelkyní Marií Bobkovou jsme využili první příležitosti a vypravili se do Vídně. Ve Vídni jsem už kdysi byl – v době Pražského jara. Tentokrát se to příliš nevyvedlo - byl jsem nachlazen a bylo nevlídné počasí. Navíc se má přítelkyně začala divně chovat: jako by jí ten kapitalistický svět očaroval. Pořád mě o něčem poučovala. Teprve když jsme překročili hranici do Česka, byla zase normální.

Na jaře 1990 jsem jel do Vídně znova. Jeli jsme tam autem s jedním kolegou z Občanského fóra. Navštívil jsem Živnostenskou komoru a pohovořil s jejím šéfem o naší politické situaci. Byl spíše skeptický, naše nadšení nesdílel. Dal mi přehled různých vídeňských podniků. Náš pokus o navázání obchodních vztahů se však nezdařil – neměli jsme co nabídnout.

Během revolučních dnů jsem zajel také do Prahy a zúčastnil se jedné z manifestací. Jela se mnou i Marie. Vyslechli jsme projev Alexandra Dubčeka a Václava Havla. Měl jsem k Havlovi projevu nějaké připomínky, ale Marie mě usadila: „*Všechno co říká Havel je pravda*“.

Ve Sloupu, 18.11.2019

P.S. Další naleznete v mých Vzpomínkách z let 1959 – 2004 na www.technologie-kvalita.cz/honza

²² V družstvu jsem pracoval necelé 2 roky.

Po Listopadu

Na jaře 1990 jsem vystoupil (resp. zrušil členství) z JZD Slušovice a přemýšlel, co dál. Založil jsem si firmu „BIOS“²³ a pokusil se realizovat některé své projekty. Na první z nich mě nalákal můj přítel Okénka. Mělo jít o „plisování“ polyetylenové trouby (či tunelu) pro uschování senáže. Trouba se měla poskládat jako spojovací tunel na letišti a do něho se měla postupně vkládat siláž. Vyrobil jsem model takového zařízení a nakreslil dokumentaci. Projekt měl financovat Okénkuv známý z jižního Slovenska. Jel jsem za ním a ukázal mu projekt. Peníze však (naštěstí!) neposlal, čímž celá věc skončila. Své úspory jsem nechtěl věnovat na takový nejistý podnik.

Můj kolega z Piešťan mi pak domluvil jeden „kšeft“ - měl jsem poradit technologům z Vrchlabí, jak vyrábět solární články (v tom směru jsem experimentoval v Tesle Piešťany). Jel jsem tam a pobavil se s nimi, ale finančně jsem na tom nic nezískal – zřejmě nedokážu „prodávat“ své znalosti. Dalším projektem bylo čerpání vody za pomoci větrné turbíny (Savoninova rotoru). Podnět k tomu jsem kdysi našel v jednom ruském časopise a už jsem k tomu dělal několik pokusů. Neměl jsem však dost peněz, abych projekt dokončil. Dnes (po 30 letech) by taková věc byla dokonce aktuální – hodila by se pro kapénkové zavlažování, které vynalezli Izraelci.

K úspěšnému podnikání mně zřejmě něco chybí, není to moje parketa. Začal jsem pracovat jako cizojazyčný průvodce v Národním památníku Terezín a po roce se stal středoškolským učitelem²⁴.

Někdy v létě 1990 jsem přesídlil do Prahy a snažil jsem se nvázat na svou předchozí politickou činnost. V sále Národního technického muzea se právě konala schůze *Občanského fóra pro Prahu 7*, kterou vedla sympatická žena středních let. Vše probíhalo v klidné atmosféře. Na závěr schůze předsedkyně oznámila, že svoji funkci přenechává jakémusi mladému muži. Pídil jsem se pak po tom, co se bude dít dál, ale nic jsem nezjistil. Jak jsem se později dozvěděl, tento muž absolvoval studijní cestu po Holandsku a dál nic nepodnikal; třeba měl nějaké rodinné trable.

V politické činnosti jsem pokračoval až po cca 10 letech, po přestěhování do Davle – pedagogická činnost mě zcela zahltila. Někdy kolem roku 2000 jsem vstoupil do Sociální demokracie a stal se členem místní pobočky ČSSD ve Štěchovicích. Pobočce předsedala místní starostka²⁵. Scházeli jsme se v hospodě u piva a mluvili jen o všeobecných věcech, například o tom, jak vyhrát volby, jak uspořádat nějakou besídku a podobně. Věcné diskuse považovala paní starostka za ztrátu času. Slibovala však, že sem pozve na návštěvu tehdejšího předsedu ČSSD Stanislava Grosse. Chtěl jsem se zapojit do diskuse o ekologii a bytové politice, ale oni mě usadili: „*Tvoje názory nebudou nikoho zajímat. Oni si to tam nahoře upytlíkujou sami*“. Navázal jsem proto kontakt s vedením ČSSD pro Středočeský kraj. Jeden z činitelů mě vyslal jako delegáta na jakousi konferenci o bytové politice. Řídil ji tehdejší ministr (a pozdější premiér) Jiří Paroubek a účastnili se jí starostové a členové obecních zastupitelstev. Ani tam jsem nic nepořídil. Když se přihlásil o slovo jeden ze zastupitelů, Paroubek se ho zeptal: „*Kolik lidí vás volilo?*“. Když odpověděl, že je pouhý člen zastupitelstva,

23 BIOS je část operačního programu počítače

24 Viz moje *Vzpomínky z let 1959 – 2004* na www.technologie-kvalita.cz

25 Paní Vlková. Tato dáma měla později nějaký problém se zákonem, byla trestně stíhaná

řekl mu pan ministr: „*Vaše názory mě nezajímají*“. Viděl jsem, že tu sedím zbytečně – ale ne tak docela: alespoň jsem poznal, jak to u nás chodí.

V Davli jsme byli v ČSSD jen tři. Vedl jsem vitrínku a zasedl v několika volebních komisích. Jako delegát jsem se také zúčastnil dvou nebo tří okresních konferencí. První konference byla hojně navštívena a vznikla tu bohatá diskuse. Mezi delegáty bylo asi 10 agilních osmdesátníků, kteří hlásali levicové názory. Snad to byli předváleční socdemáci nebo komunisté. Jeden přítomný delegát jim musel vysvětlit, že dnešní sociální demokraté jsou již ke kapitalistům smířlivější, opustili už Marxův koncept třídního boje.

Poslední konference, které jsem se zúčastnil, se konala v Lidovém domě²⁶ a byla jen jakýmsi odleskem slavné historie strany. Lidí bylo málo a řídila ji naše štěchovická starostka. Vlastně jsem tu byl jen nějakou náhodou; přišel jsem se tam podívat a musel jsem zaskočít za delegáta, který nepřišel. Po formálních bodech programu byla diskuse, ve které jsem promluvil o masarykovské demokracii; pak zazněl ještě jeden příspěvek. Najednou se objevil na pódiu muž s papírem v ruce a přečetl návrh usnesení. V něm se vyjadřovala podpora Paroubkovi a dávala se mu plná moc, aby udělal všechno, co uzná za vhodné. Nikdo neodporoval. Všichni hlasovali poslušně pro, až na jednoho²⁷. Byl to onen předválečný straník, který se nebál projevit svůj názor.

Když vypukla kampaň proti dvěma poslancům²⁸, kteří vytvořili vlastní frakci a podpořili Topolánkovu vládu, vystoupil jsem ze strany. Věřil jsem, že poslanci postupovali podle svého svědomí, ne za „jidášský groš“ jak tvrdil předseda Paroubek. Později jsem trochu koketoval s hnutím *Věci veřejné*, odebíral jsem jejich *Zpravodaj*. Spojil jsem se s předsedou VV v *Mníšku pod Brdy* a zajel tam na kole. Dozvěděl jsem se, že tato pobočka právě zaniká – nedostali finanční podporu z ústředí. Tak jsem alespoň poznal, jak se u nás dělá politika; byl to docela dobrý výlet s posezením nad sklenkou piva.

V Davli-Sloupě, 2.12. 2019

26 tj. v sídle ČSSD

27 I já jsem zvedl ruku pro, podlehl jsem většině

28 Jedním z nich byl „přítel“ Melčák

Po třiceti letech

Pout' na Říp

V roce 2005, roce svých šedesátin, jsem se zúčastnil pouti na horu Říp. Organizovala ji Česká sociální demokracie, jíž jsem byl tehdy členem. Premiérem byl tehdy Vladimír Špidla, předsedou strany byl Stanislav Gross, vycházející hvězda naší politiky; byl tehdy ministrem vnitra. Na úpatí hory bylo několik stánků, od nich vedla po úbočí hory pohodlná cesta. Hemžilo se tu poutníky kteří stoupali pomalu do kopce, mezi nimi byli i cyklisté. Pod vrcholem byla chata, před níž seděl na lavičce starý muž a diskutoval s lidmi kolem. Mluvili německy. Přidal jsem se k nim a chvíli se tu zastavil. Byl to německý sociální demokrat, který si u nás koupil chalupu. Založil jakýsi časopis, který se snažil navázat dialog mezi Čechy a Němci. Říkali mu Honza. Nechal jsem mu svoji adresu a nechal si posílat časopis. Zanedlouho jsem dostal zprávu, že Honza zemřel...

Poutníci se shromáždili na rozlehlé louce pod kaplí na vrcholku hory. Na spodním konci louky byla skrumáž – Stanislav Gross byl obklopen novináři a reportéry s televizními kamerami, zatímco Vladimír Špidla vyběhl ve sportovním dresu až na vrchol hory a nikdo si ho nevšimnul²⁹. Již si nepamatuji, jestli tam někdo promlouval, nebo zda tam byl nějaký kulturní program. Bylo pěkné počasí, a tak se výlet podařil. Do Prahy jsem jel vlakem.

Rozpad Občanského fóra

Po listopadových událostech v Praze, kdy se komunisté vzdali své vedoucí úlohy³⁰, začala po celé zemi vznikat „občanská fóra“ organizace KSČ ztratily svoji dosavadní moc. Nastalo jakési „personální zeměřesení“, komunisté ve vedoucích funkcích byli nahrazováni jinými lidmi; ne vždy však byla volba šťastná. Mnozí ředitelé škol byli nahrazeni lidmi s menší kvalifikací nebo pochybným charakterem. Učil jsem na několika školách a byl svědkem snížení úrovně výuky na většině z nich. Vláda nezvyšovala učitelké platy úměrně probíhající inflaci, a tak mnozí kvalifikovaní odborníci o učitelské povolání nestáli – nemohli by uživit rodinu. Podobné to zřejmě bylo i v jiných státních institucích.

Po prvních svobodných volbách vznikla první „nekomunistická“ vláda a prezidentem se stal Václav Havel. Odchodem vedoucích osobností přestalo Občanské fórum fakticky fungovat a vznikly nové politické subjekty – Občanské hnutí a Občanská demokratická strana (ODS), založená Václavem Klausem. V čele Občanského hnutí stály některé vynikající osobnosti³¹, ale chyběl tu vůdce, který by dokázal oslovit veřejnost a nabídl srozumitelný program. Byla tu také skupina „osmašedesátníků“, kteří si přáli návrat do 68. roku, do doby před invazí. Byl to program „demokratického socialismu“ po vzoru Švédska. Nakonec se prosadila koncepce Václava Klause, který přišel s programem tržní ekonomiky, který čerpá z učebnice světového ekonoma. Základním pojmem je podle Klause „*neviditelná ruka trhu*“, která zařídí vše potřebné. Klaus však opomíjí duchovní

²⁹ Stanislav Gross byl vyučený strojevedoucí, ale toto povolání prý nikdy nedělal. Byl hvězdou parlamentu, v politice byl jako ryba ve vodě. Dotáhl to až na ministerského předsedu, avšak zapletl se do jakési korupce. Zemřel předčasně na rakovinu. Před svou smrtí přijal svátost posledního pomazání vrátil se tak do lůna církve.

³⁰ Parlament vypustil z ústavy paragraf o *vedoucí úloze KSČ*

³¹ Například ekolog Josef Vavroušek nebo členové nově ustavené vlády

rozměr ekonomiky – etiku a právní rámec³². Vedle těchto dvou subjektů se ustavily další politické strany- *KDU-ČSL („lidovci“)*, *ČSSD (sociální demokracie)* a *reformovaní komunisté (KSČM)*.

Rozdělení státu a privatizace

Na Slovensku byl politický vývoj odlišný – v povědomí veřejnosti tu byly jiné priority – byl to hlavně důraz na národní svébytnost; o demokratické hodnoty tu nebyl velký zájem. V povědomí Slováků byl dosud model feudální společnosti, rozdělené na „*pány*“ a „*kmány*“; české novoty přijímali s nedůvěrou. Po zdlouhavém vyjednávání o podobě federace se nakonec dohodli oba premiéři – Klaus a Mečiar na rozdělení státu. Nebylo to z právního hlediska úplně „košer“ ale budoucnost jim dala zapravdu. Na příkladu BREXITU vidíme, kam může vést takové referendum, kdy lidé nevědí, co vlastně chtějí.

Všichni politikové (včetně komunistů) se shodovali v tom, že centrálně řízenou ekonomiku je třeba nahradit ekonomikou tržní³³. První vláda vyšlá z voleb se opírala o doporučení zahraničních expertů a snažila se najít pro vybrané podniky strategického partnera v zahraničí. To se podařilo jen v případě mladoboleslavské automobilky Škoda, která přešla do německého koncernu *Volkswagen*. U jiných vybraných podniků, jako Tatra, ČKD Praha nebo POLDI Kladno se to již nepodařilo. Ve volbách zvítězila přesvědčivě *ODS a Václav Klaus* se stal ministerským předsedou. Jeho koncepce upřednostňovala domácí podnikatele, a ti svou roli zpravidla nezvládli; patrně jim chyběla zkušenost a potřebné zázemí, aby obstáli v tvrdé mezinárodní konkurenci. Někdy se dostal podnik do rukou nezodpovědných jedinců, kteří podnik „*vytunelovali*“, tj. Proдали lukrativní části a zbytek nechali zkrachovat. K takovému „*podnikání*“ se paradoxně dostali ti, kdo byli oporou dosavadního režimu – vedoucí komunisté a příslušníci Státní bezpečnosti. Vznikla tak nová společenská třída „*oligarchů*“, kteří získali ekonomickou, posléze i politickou moc.

Politické spektrum

Tradiční dělnická strana – *sociální demokracie* – která hrála důležitou roli v mnoha západních zemích (Rakousko, Švédsko) přežila v emigraci období komunismu, ale po revoluci se dlouho nemohla uchytit. Oživil ji až tehdejší předseda parlamentu Miloš Zeman, který se stal předsedou strany a přizval ke spolupráci menší politické subjekty³⁴. Když v roce 2007(?) zvítězily obě „*velké*“ politické strany (ČSSD a ODS), uzavřeli jejich šéfové tzv. „*Opoziční smlouvu*“, která umožnila jedné ze stran vládnout. Názory na tuto dohodu se různí – někteří pozorovatelé ji považují za počátek korupce: opozice se tak prý vzdala své kontrolní úlohy. Miloš Zeman ji při své prezidentské kampani hájil; prý nijak neoslabila kontrolní roli parlamentu. Politické spektrum doplňovaly menší strany s vyhraněným programem: *zelení, komunisté a lidovci*.

Zvláštní kapitolou naší politiky byla kampaň proti Jiřímu Čunkovi, který se stal v roce 2005 jako starosta Vsetína a vůdce lidovců podpředsedou vlády. Tisk přinášel denně různá obvinění, která byla emotivně formulována; např. „*bral sociální dávky a přitom si ukládal miliony*“. Ve skutečnosti šlo o

32 Pro křesťansky orientované ekonomy vyplývá právní rámec z křesťanské etiky

33 Podle vzoru západních demokracií. Nic jiného asi nepřicházelo v úvahu. Ekologie tehdy ještě „*neletěla*“, ekologické hrazby lidé nebrali vážně

34 Srovnej knihu Miloše Zemana „*Jak jsem se mýlil v politice*“.

přídavky na děti (má 5 dětí). Připomínalo to někdejší Hilsneriádu, proti níž tehdy vystoupil T.G.Masaryk. Patrně byl Jiří Čunek mezi zkorumpovanými politiky nezvaným hostem.

Politické strany by měly být jakousi „školou demokracie“ a vést spolu ve sněmovně dialog³⁵. Pokud je strana navázána na nějakého bohatého podnikatele, je potlačena přirozená obměna členské základny a strana časem upadá. Zdá se, že je to osud „tradičních demokratických stran“ ČSSD a ODS, které jsou nyní podle výzkumů veřejného mínění na hranici vstupu do parlamentu. Novým fenoménem na politické scéně je „*Hnutí ANO*“ miliardáře Babiše, které s přehledem vede, ačkoli je jejich předseda³⁶ trestně stíhán pro zneužití dotací. Jeho příznivcům to zřejmě nevádí. Opozice je příliš slabá a je rozdělena do několika stran, které spolu nekomunikují.

Jedním z hlavních požadavků Sametové revoluce bylo: „*Chceme svobodné volby!*“. Svobodné volby od té doby máme, ale výsledek za moc nestojí: parlament přijímá „bezzubé“ a komplikované zákony, v nichž se nevyznají ani právníci, natož ti, co by měli podle nich konat. Výsledkem je enormní nárůst byrokracie a nepředvídatelnost rozsudků. Různé soudy posuzují stejné kauzy často zcela rozdílně a soudní řízení se neúměrně protahují. Jednou z příčin tohoto stavu může být volební systém pro volbu do Poslanecké sněmovny. Ten je podle prezidenta Zemana „podvodem na voliče“. Programy stran jsou vytvořeny marketingovým způsobem³⁷ a jména poslanců jim zpravidla nic neříkají. Zpravidla jsou proto voleni poslanci na prvních několika místech kandidátní listiny. Určitou „revolucí“ ve volbách učinil internet: tam se mohou lidé dohodnout, koho budou volit. Při minulých volbách to už nějak zafungovalo.

Kam spějeme?

Podle ústavy je Česká republika demokratickým právním státem. Oproti stavu před revolucí³⁸ máme svobodu cestování a (s určitými výhradami) i svobodu projevu. Ta je omezena jednak zákony proti „*extrémismu*“, jednak tzv. „*politickou korektností*“. Média jsou často pod tlakem vlivných magnátů a zahraničních dezinformací šířených internetem (*fakenews*).

V posledních letech zažíváme jakousi krizi demokracie v postkomunistických zemích ale i jinde ve světě. Změny klimatu vyhánějí lidi ze zemí, kde se nemohou uživit a kde zpravidla probíhají ozbrojené konflikty. Tomuto exodu se asi zabránit nedá, bude se zřejmě nadále stupňovat.

Na druhé straně jsou tu nové technologie, které mají nahradit lidskou práci. Co pak budou lidé ve volném čase dělat? Sedět u počítače, luštit křížovky a pít pivo?

V Davli-Sloupě, 10.12.2019

35 Viz Emil Svoboda, *Demokracie volby*, Praha 1920

36 Který je současně předsedou vlády

37 Obsahují to, co si podle marketingového průzkumu voliči přejí

38 Za Husákovy „normalizace“ po invazi vojsk v srpnu 1968; „Zlatá šedesátá léta“ mnozí obdivují.

Rozpad sovětského impéria, radar v Brdech a ráj na Zemi

Trocha historie

**Když v březnu 1953 zemřel Josef Vissarionovič Stalin, sovětská říše osiřela. Prostí lidé velkého vůdce upřímně oplakávali – vždyť přivedl Sovětský svaz k vítězství nad Německem a vybudoval ze „země dělníků a rolníků“ světovou mocnost. Mnozí lidé si vzpomínali na válečné období s určitou nostalgií jako na dobu určité svobody, kdy se národ vzchopil k boji proti společnému nepříteli. V době války se ze Sovětského svazu stala paradoxně světová mocnost. Po válce se nebe opět zakabonilo – mezi vítězi nad nacismem se rozhořelo nepřátelství. Stalinova smrt možná zabránila tomu nejhoršímu...

Po smrti velkého vůdce nastalo v Kremlu jakési mocenské vakuum a k moci měl nejbližší šéf KGB Beria; tato organizace byla „státem ve státě“, měla k dispozici i vlastní ozbrojené složky. Nikita Chruščov se tehdy obrátil na armádu a Beria byl zastřelen přímo na zasedání politbyra.

Do čela státu se postavilo nové „kolektivní vedení“, v čele byla dvojice Bulganin- Chruščov. Ti navštívili v roce 1959 i naši zemi³⁹. Nastala doba „tání“, doba destalinizace. Tehdy vyšlo několik zajímavých publikací, které pravdivě vylíčí nedávnou epochu; povídka Alexandra Solženicyna „Jeden den Ivana Děnisoviče“ líčí poměry v pracovním táboře (gulagu) a Pasternakův román „Doktor Živago“ vykreslil na příkladu jedné rodiny celou sovětskou epochu⁴⁰. Dalším významným literátem tohoto období je básník Jevgenij Jevtušenko – jeho vystoupení prý obvykle zaplnilo celý stadion. Známá je jeho poéma „Stalinovi dědici“⁴¹. Chruščov musel čelit v období své vlády stalinistům ve straně (tzv. „Protistranická skupina“), Maďarskému povstání v roce 1956, a dvěma krizím, kdy osud planety visel na vlásku (berlínské a kubánské). Při své návštěvě Ameriky se zúčastnil Valného shromáždění OSN, kde mj. tloukl do stolu botou⁴². Chruščovovo odvolání z funkce Generálního tajemníka KSSS a předsedy vlády proběhlo mírumilovně⁴³. V důchodu pak napsal (resp. nadiktoval) své paměti, které jsou cenným dokumentem o Stalinově hrůzovládě a uměle vyvolaném hladomoru⁴⁴. Po Chruščovovi přejal žezlo prvního tajemníka stranický aparátčík Leonid Iljič Brežněv. Ten podnikl během své vlády dvě vojenská dobrodružství: invazi do

39 Nikita Segjejevič Chruščov byl poslední ze sovětských vůdců, který věřil v uskutečnitelnost komunismu. V roce 1961 vyhlásil 7letý plán, který měl zajistit materiální základnu komunismu. Sovětský svaz měl v roce 1970 předhonorit Spojené státy ve výrobě na jednoho obyvatele. Plán pak byl v tichosti odpískán.

40 Za tento román byla Borisi Pasternakovi udělena Nobelova cena, kterou si však autor nemohl převzít. Solženicyn je taky autorem románu „Souostroví Gulag“

41 U nás ji otiskly Literární noviny.

42 Když viděl Nikita Chruščov na dálnici proudy aut, údajně řekl: *Touto cestou my nepůjdeme. Amerika je zemí plýtvání*, Třeba se jeho prorocká slova jednou splní...

43 Stalin své soky (Trockého, Kirova,...) vraždil

44 Píše tam mj. o případech kanibalismu na Ukrajině sužované v suchém roce 1947 hladem.

Československa v srpnu 1968, a do Afganistanu (1983?)⁴⁵. Tuto zemi museli Sověti s hanbou opustit, když místní ozbrojenci začali sestřelovat letadla raketami dodanými z USA⁴⁶.

Brežněv byl za války politrukem, tj. staral se o bojového ducha svého útvaru. Své zážitky z bojů v oblasti Krymu popsal v knize „Malá země“, za kterou mu byla udělena Leninova cena míru⁴⁷.

V roce 1984, když jsem byl na vojenském cvičení v Topolčanech, sestřelily sovětské stíhačky civilní jihokorejské letadlo, což vyvolalo mezinárodní krizi. V té době byly na obou stranách *Železné opony* rakety středního doletu (sovětské SS-20, americké *Pershingy*). Tyto rakety nesly jaderné hlavice a doba doletu byla asi 20 minut⁴⁸. Osud světa visel opět na vlásku; jednou vyvolal na sovětské straně poplach jakýsi meteorologický úkaz, který mohl být považován za nepřátelský útok. Situaci zachránil velící důstojník, který chladnokrevně porovnal údaje z různých zdrojů.

Rakety SS-20 s jadernými hlavicemi byly údajně umístěny také ve vojenském pásmu v Brdech jižně od Prahy a na jejich přesun byla vybudována „tajná“ síť komunikací, které nebyly zaneseny do map. S tím patrně souvisí i stavba nového mostu v Davli u Prahy. V této době jsem jednou potkal časně z rána na aleji u obce Sloup malý obrněný transportér, patrně pátrací vozidlo.

Mezinárodní situace se uklidnila po nástupu Michaila Gorbačova, když se předtím na postu prvního tajemníka strany vystřídali krátkodobě šéf KGB Jurij Andropov a člen politbyra Konstantin Černěnko. Pohřeb stíhal pohřeb, a tak byl na funkci vládce Kremlu posléze zvolen (na jaře 1985) nejmladší člen politbyra, Michail Gorbačov.

Na vládu Michaila Gorbačova se názory různí; jedni si u něho cení, že poskytl svobodu ujařmeným národům a zachránil svět před jadernou katastrofou, jiní mu vyčítají, že zavinil rozpad Sovětského svazu a odchod Ruska ze scény světových mocností. Gorbačov se stal prvním a posledním sovětským prezidentem. Byl sesazen vojenským pučem (v roce 1991), když byl na dovolené. Po jeho rezignaci se osamostatnily svazové republiky a zanikl tak Sovětský svaz⁴⁹. V Rusku se pak dostal k moci další člen politbyra, Boris Jelcin⁵⁰. Ten posléze jmenoval za svého nástupce šéfa zpravodajské služby Vladimíra Putina, který se pak stal prezidentem *Ruské federace*, státu s autoritářským režimem⁵¹. V Rusku je několik politických stran, moc však třímá Vladimír Putin.

Michail Gorbačov se pokusil uskutečnit reformy, které měly přispět k lepšímu fungování státu. Bylo to zejména odstranění cenzury - „glasnost“ a reforma hospodářství (perestrojka). V době *glasnosti* vycházel vynikající časopis *Ogoňok*, který obsahoval zajímavé články o ruské historii i současném dění⁵². Velkých úspěchů dosáhl Gorbačov v mezinárodní politice – uzavřel s americkým prezidentem Ronaldem Reganem smlouvu o *likvidaci raket středního doletu*, která znamenala konec

45 Invaze do Československa, neboli „bratrská pomoc pěti zemí“, způsobila rozkol v mezinárodním komunistickém hnutí; velké komunistické strany na Západě (Francie, Itálie, Španělsko) akci odsoudily. Z komunistické ideologie zbyla u nás jen prázdná slupka, které již nikdo nevěřil. Staří komunisté museli stranu opustit. Zbyli kariéristé.

46 Terorista Bin Ládín tu tehdy působil jako americký agent.

47 Srovnej L.I. Brežněv, *Malá země*, Moskva (cca)1982

48 Během této doby by se museli lidé dostat do krytu

49 Tyto události umělecky ztvárnil Jevgenij Jevtušenko ve své (patrně poslední) knize *Neumírej před smrtí*

50 Za Jelcinovy vlády probíhala válka v Čečensku, kde nezkušení ruští vojáci utrpěli porážku. Putin uzavřel s Čečenským vládcem Nazarbajevem dohodu, podle níž Čečensko dále patří k Rusku.

51 O poměrech v současném Rusku viz *Sergěj Levickij: Sbylas mečta narodnaja*, Vydavatelství Valenta, Davle-Sloup

52 Neplést si s dětským časopisem stejného jména

závodů ve zbrojení mezi SSSR a USA. Za své zásluhy byl vyznamenán Nobelovou cenou míru. Ve své vlasti však narážel na odpor konzervativních stranických kádřů, což vyústilo k rozpadu sovětské říše, která měla kdysi být *vlastí pracujících celého světa*⁵³.

Radar v Brdech

V roce 1989 se ve východoevropských „satelitních“ zemích zhroutil komunistický režim, když Sovětský svaz přestal podporovat tamější loutkové vlády. Padla *železná opona* a blýskalo se na lepší časy. Lidé očekávali, že spolu s nepřátelstvím se rozpustí i oba vojenské bloky, *Severoatlantický pakt* a *Varšavská smlouva*. Varšavská smlouva skutečně zanikla současně s odchodem sovětských vojsk; Severoatlantický pakt však nezanikl a dokonce se začal rozšiřovat směrem na východ. Rusko, které prohrálo *závod ve zbrojení*, se tím mohlo cítit ohroženo – ztratilo statut světové supervelmoci.

Někdy kolem roku 2005, kdy byla Česká republika již členem Severoatlantického paktu a členem EU, začalo se mluvit o umístění *amerického radaru* v Brdech jižně od Prahy, na místě někdejší sovětské základny. Proti stavbě radaru protestovalo především Rusko, ale protestní hnutí vzniklo u nás; v obcích v oblasti Brd byly organizovány přesvědčovací akce za účasti představitelů USA, avšak neúspěšně⁵⁴.

V české politice bylo tehdy jakési „ticho po pěšině“, lidé se o světovou politiku moc nezajímali. Pro mne bylo sympatické, že lidé opět vyšli do ulic a nedají sebou jen tak vláčet. Zúčastnil jsem se podpisové akce „pod koněm“ na Václavském náměstí – strávil jsem tam odpoledne a celou noc. Lidé s akcí vesměs souhlasili a podepisovali se do archů. Jen jednou se objevil člověk, který vyjadřoval jakousi nevoli. Sloužil jsem tam s dvěma studenty, s kterými jsem si příliš nerozuměl; byla to holt už jiná generace. Jeden z nich říkal, že tu děláme něco velmi důležitého, že to *vejde do dějin*. Střídali jsme se, a já jsem bloudil po Václaváku a hledal WC. Všude měli zavřeno. Nakonec jsem vklouzl do kasína – byl to jediný podnik otevřený celou noc. Klepal jsem se zimou a dělal pro zahřátí dřepy a kliky⁵⁵.

Při jednom protestním pochodu mě oslovil starší muž, který sbíral podpisy pro založení nové politické formace – říkal, že mu jde o jakési „Boží království“. Dvakrát jsem ho odmítl, ale když přišel potřetí, ze soucitu s ním jsem to podepsal. Byl to „bezdomovec“ Miloslav Jandík, který zakládal *Mírové hnutí 2007*. Později mě pan Jandík navštívil na vrátnici skladu Národního divadla, kde jsem tehdy sloužil. Seznámili jsme se a začali spolupracovat...

Zúčastnil jsem se ještě dalších podpisových akcí a jakéhosi společného setkání aktivistů v zasedací místnosti ekologické organizace „Zelený kruh“ (poblíž Jindřišské věže). Objevil se tam také můj známý ze *Stezky*⁵⁶ Mirek Prokeš; ten byl členem KSČM a měl jakési kontakty na Rusko⁵⁷. Pojal

53 Karel Marx, Bedřich Engels, Manifest komunistické strany (Londýn, 1948)

54 Byl o tom natočen i filmový dokument.

55 Něco podobného jsem zažil při nočním představení Shakespearovy hry na starém hradě ve Walesu

56 Turistický akademický klub; původně se nazýval „Studentská stezka“

57 Organizoval cyklistické akce, v roce 1995 jsem se s ním zúčastnil jízdy z Prahy přes Vysočinu do Vídně; jelo tam s námi 6 mladých Rusů z Moskvy

jsem podezření, že tyto akce jsou organizovány z Moskvy. Na další protestní akce jsem už nechodil a vstoupil jsem do Mírového hnutí 2007.

Ke stavbě radaru nakonec nedošlo, oblast Brd je nyní zpřístupněna veřejnosti. Poláci se k podobné věci postavili pozitivně – vznikla u nich americká raketová základna. Ta podle Američanů není zaměřená proti Rusku, ale míří na Teherán.

Mírové hnutí 2007 a bezdomovec Miloslav Jandík

Míla Jandík se narodil v roce 1942 v Českých Heřmanicích ve východních Čechách. Jeho otec byl malorolník, hospodařil na 5 hektarech pronajaté půdy. Po škole studoval Miloslav na průmyslové škole stavební a po maturitě pracoval jako stavbyvedoucí. Základní vojenskou službu absolvoval u *Pomocného technického praporu*, kde zastával funkci velitele roty. V šedesátých letech sloužil u policie (VB) jako velitel okrsku. Po sovětské okupaci pro nesouhlas s politikou komunistické strany policii opustil a začal pracovat u Obvodního stavebního podniku. Vedle funkce stavby-vedoucího pracoval také manuálně, což bylo v té době finančně výhodnější.

Miloslav Jandík byl dvakrát ženatý, má celkem 6 dětí, které však nemohl (z různých důvodů) vychovávat. V roce 1997 žil s romskou partnerkou a narodila se jim dcera – porod proběhl úspěšně doma v bytě bez odborné asistence. Dítě bylo (na základě rozsudku) rodičům odebráno a předáno na výchovu do dětského domova. Když se Miloslav marně dožadoval jeho vrácení, byl poslán do psychiatrické léčebny. Aby toho nebylo dost, v roce 1999 Míla onemocněl a nemohl splácet půjčku na byt. Vlastník bytu ho nekompromisně vyhodil na ulici. Přespával nějakou dobu pod mostem, později se uchýlil do noclehárny *Naděje* a do útulku *Armády spásy*.

V této bezvýchodné situaci si Miloslav vzpomněl na svou křesťanskou víru za svého mládí, kdy chodil ve škole na náboženství. Začal se obracet k Bohu a v srpnu 1996 uslyšel (podle jeho slov) *Boží hlas*, který mu přikázal, aby založil politické hnutí, které by mělo vést lidi k *Božímu království*. Lidské zákony by měly být nahrazeny zákony Božími⁵⁸, měla se rozpustit armáda a lidé z měst by se měli vystěhovat na venkov, kde by se věnovali tradičnímu zemědělství.

To byly hlavní body volebního programu *Mírového hnutí 2007*, které Miloslav Jandík založil. Podařilo se mu sehnat potřebných 1500 podpisů, které sbíral hlavně mezi lidmi bez domova na Hlavním nádraží, ale i jinde. Po jeho vystoupení v televizi NOVA si získalo *Mírové hnutí 2007* řadu příznivců. Někteří z nich jej finančně podpořili. Horší to bylo v praxi: na schůzky svolané zakladatelem chodilo málo lidí, a mnozí z nich požadovali změnu programu, či dokonce výměnu předsedy. Největší Jandíkovou akcí byl „*Pochod na Hrad*“, kde měl prezident republiky složit svou funkci do rukou bezdomovce Miloslava Jandíka. Na Klárově se sešlo 7 lidí, kteří vyrazili po *Starých zámeckých schodech* na Pražský hrad. Byl jsem jedním z nich; s námi šel i jeden cizinec – učitel angličtiny, s kterým jsem se kdesi seznámil. Vyprovázel nás mladý muž (asi student) s kamerou, který celou akci zdokumentoval. Na Hradě jsme vstoupili do první místnosti - předpokoje; dále pustili jen Miloslava Jandíka v doprovodu ženy z prezidentovy kanceláře. Václav

⁵⁸ To není úplně od věci – zákony by měly být (podle křesťanských právníků) opravdu založeny na křesťanské etice

Klaus na Hradě nebyl - byl v té době na vědecké konferenci ve Spojených státech. Čekali jsme v předpokoji. Po nějaké době se Jandík vrátil, zřejmě s nepořízenou. Když jsme vyšli ven, pronesl Míla před Hradem jakési prohlášení a student to natáčel na kameru. Pak jsme se rozešli.

Z Mírového hnutí jsem pak raději vystoupil. Po nějaké době byla činnost *Mírového hnutí 2007* formálně pozastavena.

Míla Jandík mi v této době hodně pomohl na mé „farmě“ v Davli, kde jsem se pokoušel o drobné hospodaření - choval jsem tam ovce, kachny a slepice. Pracoval jsem přitom jako vrátný v Národním divadle⁵⁹ a chytl jsem (neznámo kde) vzácnou parazitickou infekci – *toxocara kanis* (psí nemoc). Měl jsem svědění po celém těle a práci na farmě jsem nezvládal. Míla, zvyklý pracovat v zemědělství, přišel jako na zavanou. Vyléčili mě až po 2 letech ve Vojenské nemocnici; dostal jsem se tam jen šťastnou rukou osudu.

Ve Sloupu, 26.1.2020

Úpadek „standardních“ politických stran

Po roce 1990, kdy se začalo rozpadat Občanské fórum, vykristalizovalo postupně několik politických stran a hnutí. Obnovila se předválečná Sociální demokracie, která přežila v emigraci, ale opravdový impuls do života jí vtiskl až Miloš Zeman, který byl touto stranou fakticky kooptován⁶⁰. Do obnovené České sociální demokracie začlenil i různé menší strany a hnutí. Protipólem Zemanovy ČSSD byla Klausova Občanská demokratická strana, která sdružovala „střední třídu“ a podnikatele, a opírala se o Klausovu koncepci tržní ekonomiky⁶¹. Jiná politická uskupení – Občanské hnutí (dědic Občanského fóra) či Strana zelených nezískaly větší podporu, zato povstali z prachu komunisté - Komunistická strana Čech a Moravy, kteří převzali úlohu levice.

Nepříliš povedená privatizace, která se někdy podobala spíše „rozkrádání“ státního majetku, vytvořila rozsáhlou šedou ekonomiku, majetek se dostal do nepovolaných rukou; noví majitelé sledovali spíše okamžitý zisk než dlouhodobý rozvoj svěřeného majetku. První porevoluční vládě se podařilo zachránit mladoboleslavskou automobilku⁶², která nyní je oporou naší ekonomiky.

Noví majitelé přirozeně začali zasahovat i do politiky, stali se sponzory politických stran a mohli tak ovlivňovat znění přijímaných zákonů. Jelikož podnikali často ve sféře šedé, vznikla nepřehledná legislativa, která umožňuje obcházet hlavní zákonná ustanovení. Rozhodnutí soudů pak bývají nepředvídatelná, právní názory se mohou diametrálně rozcházet. To má mj. dopad na činnost obecních zastupitelstev: ten, kdo chce zlepšit chod obce a jedná ve veřejném zájmu, může být stíhán jako zločinec. Příkladem může být činnost pražského magistrátu a zmatky kolem tunelu Blanka.

Personální propojenost mezi špičkou politických stran a jejich sponzory znemožňuje personální obměnu těchto stran, mladí členové nemají šanci a zájem o členství upadá. Za této situace je

59 Srvn. Jan Matys, Vzpomínky z let 1959 -2004

60 Jeho politické postoje nebyly pro sociální demokracii (důraz na sociální politiku a ekologii) typické.

61 Pro ni jsou typické výroky „já neznám špinavé peníze“ a ekonomiku bude řídit „neviditelná ruka trhu“ a „soukromý majitel je vždy lepší než stát“; opomněl však, že to platí jen pro regulované tržní prostředí.

62 Prodejem koncernu Volkswagen

přirozené, že lidé přestávají věřit zavedeným politickým stranám a demokracii vůbec. To vede k vzniku různých „alternativních uskupení“⁶³, popř. Extremismu.

V Davli, 30.12.2017

Mýtus konce

K článku Kateřiny Smejkalové, Listy 6/2019

Autorka uvádí, že současný „totální kapitalismus“, vyplývající z doktríny *neoliberalismu*, absolutizuje funkci trhu a prakticky odmítá státní regulaci. Zastánci této koncepce jsou přesvědčeni, že trh je tím nejlepším aktérem společenské koordinace a roli státu je třeba co nejvíce umenšit⁶⁴. Pojem *svobody* je tu chápán jako svoboda podnikání, bez ohledu na devastující účinky pro společnost: polovina veškerého bohatství se dostala do vlastnictví 26 nejbohatších lidí planety. Ti, kteří neuspěli v tvrdé soutěži a propadli se až na dno společnosti, si za to údajně mohou sami; až zbohatnou ti úspěšní, *prokape* se něco z jejich bohatství až k nim dolů...

Zájmy chudých lidí by měly hájit tradiční levicové strany, ty však nebyly schopny vytvořit vlastní koncepci společenského vývoje a v současné situaci totálně selhaly. Dle autorky to může souviset s provázaností politiky s ekonomickou sférou⁶⁵.

Dalším problémem současného vývoje je rozvoj mocných mezinárodních korporací. Jejich vliv často převažuje nad demokraticky zvolenými vládami národních států. Tyto korporace navíc často skupují vlivná média.

Pro nás pamětníky tato problematika silně připomíná to, co jsme studovali na fakultě⁶⁶ v druhém ročníku v rámci marxistické *politické ekonomie*. Pro nás byl marxismus jakýmsi náboženstvím, zatímco nyní je u nás v *mainstreamových médiích* odmítáno všechno, co nějak souvisí s komunismem. V Německu i jinde v západní Evropě je Karel Marx stále uznáván jako jedna velikých osobností XIX století.

Článek Kateřiny Smejkalové je svým obsahem velice aktuální. Autorka píše neotřelým slohem s dlouhými souvětími, kterými se musí čtenář „prokousat“. Snad by nebylo od věci na jeho znění ještě zapracovat.

V Davli-Sloupě, 26.12. 2019

63 V našem neúspěšnějším uskupení – Hnutí ANO – vidí lidé sponzora či lídra na vlastní oči. Jsou ochotni mu opustit i menší delikty (spolupráce s bývalou StB či „daňová optimalizace“), kterých se dopouštěl téměř každý veřejný činitel resp. podnikatel

64 „Stát je ten nejhorší hospodář“

65 Jako příklad se nabízí Babišův AGROFERT a „Čapí hnízdo“

66 Fakulta technické a jaderné fyziky ČVUT

Veřejnost a klimatická změna

Na začátku Nového roku s „kulatým“ číslem 2020 jsme si vyslechli hned 4 novoroční projevy našich představitelů – presidenta, předsedy vlády a předsedů obou komor parlamentu. Ve všech čtyřech projevech se objevilo téma klimatické změny, respektive krize, ale každý z řečníků ji posuzoval zcela odlišně. Zatímco president Zeman považuje postoj ekologů či klimatologů za nové náboženství a popírá vliv člověka na klima, předseda senátu Kubera připustil alespoň růst teploty⁶⁷. Předseda poslanecké sněmovny Vondráček⁶⁸ mluvil o věci zasvěceně a vysvětlil smysl „uhlíkové neutrality“ kterou prosazuje předsednictvo EU. Také premiér Babiš o věci mluvil v souladu se závěry nedávné konference Rady EU⁶⁹.

Klimatologové již dlouho upozorňují na to, že vzestupu průměrných teplot již (v době cca 100 let) nelze zabránit a další zhoršení klimatické krize spojené s masivní migrací obyvatel lze odvrátit jen podstatným snížením emise skleníkových plynů. Znamená to přechod na obnovitelné zdroje elektřiny, zásadní změny v dopravě, šetření vodou a elektřinou, omezení a recyklace odpadu apod. Realizace takových (mnohdy nepopulárních, resp. i drastických) opatření není možná bez podpory obyvatelstva. Vědci by měli proto věnovat potřebné úsilí popularizaci této problematiky mezi nejširší veřejností⁷⁰. Velmi dobře se toho zhostil před časem pořad „Meteor“ na Českém rozhlasu 2. Stálo by zato tento pořad zopakovat⁷¹.

Před časem jsem spolupracoval na překladu učebnice ekologické výchovy⁷². Tato moderně pojatá učebnice popisuje jak látku, tak praktickou metodiku výuky (např. chodit na boso a „ohmatat“ si zem). Zvláštností této učebnice je, že se tu vyskytují jen ženy – např. „návštěva eko-farmářky“. Tento ekologický projekt, financovaný ze zahraničí, nakonec zkrachoval; svědčí to mj. o nezájmu a nepochopení problematiky z hlediska školství. Naši studenti mají co napravovat....

V Davli-Sloupě, 7.1.2020

67 Růst průměrné teploty, která způsobuje extrémní počasí, tání ledovců, sucho a vzestup mořské hladiny

68 Vzděláním právník

69 Vyspělé evropské státy cítí odpovědnost za klimatické změny (vyvolané vypouštěním CO₂ do ovzduší), které dopadají nejtěživěji na rozvojové země

70 Když jsem před cca 20 lety učil na střední odborné škole, předmět „ekologie“ tu byl jakousi popelkou, nebrali ho vážně studenti ani učitelé; dnes ho chápou alespoň studenti (politici s tím mají problém)

71 Příčiny klimatických h změn uvádí také Václav Cílek v knize *Krajiny vnější a vnitřní*, str.63

72 Josephine Lövenstein, Úvod do ekologie, můj překlad najdete na www.technologie-kvalita.cz/honza

Na Cholíně u Slapské přehradě

Sborové zpívání

Zpěvu dar všech srdcí vroucích

Bedřich Smetana

Letní škola staré hudby

V době, kdy jsem chodil do školy (1951 – 1959) se zpívalo daleko víc než dnes: vedle samotné hudební výchovy se zpívalo také při pochodu v tělocviku, při výuce jazyků a různých volnočasových aktivitách – při jízdě na hory, u táboráku apod. Později, na průmyslovce sice hudební výuka nebyla, ale každé úterý se školním rozhlasem nacvičovaly budovatelské písně. To naši třídu minulo – měli jsme ten den dílny. Já jsem v té době pilně cvičil na housle, tak jsem se ke zpěvu moc nedostal.

Když jsem v roce 1970 nastoupil do Tesly Rožnov, začlenil jsem se do cimbálové muziky souboru Radhošť. Tam jsem „nasál“ valašský folklór a harmonii, ale mému hlasu to moc neprospělo; zpívalo se pořád silně a já jsem si pokazil hlas. Musel jsem se to potom odnaučovat, abych zpíval přirozeně⁷³. Vážně jsem se začal zabývat zpěvem až na *Letní škole staré hudby*, vždy na konci školního roku. Společnost pro starou (předklasickou) hudbu založil kolem roku 1983 *Miroslav Venhoda*, průkopník autentické interpretace staré hudby⁷⁴. Letní škola se konala zpočátku v Kroměříži v budově zdejší konzervatoře, později ve Valticích, v budově Vinařské školy; mladší účastníci byli ubytováni na železničním učilišti, asi 1 km odtud. První školu, ještě za života prof.

⁷³ Potíže s hlasem měly i naše sólistky. Bylo to spíše hulákání než zpěv.

⁷⁴ Viz též Jan Matys, *Vzpomínky z let 1959 – 2004*, na www.technologie-kvalita.cz/honza

Venhody jsem zmeškal, ale pak jsem tam jezdil pravidelně. Bral jsem si s sebou – kromě violy nebo violy d'amore – také bicykl, abych mohl jezdit po okolí a plavat v nedalekých rybnících.

Účastníky Letní školy byli vyspělí amatéři a studenti konzervatoře nebo AMU. Bylo tam také hodně účastníků z ciziny. Také profesorský sbor byl mezinárodní. Barokní housle tu učila moje někdejší spolužačka z hudebky Darina Zárubová, paní Sonya Monosoff z USA a paní Mackintosh z Velké Británie. Absolvoval jsem několik lekcí sólové hry a hraní v ansámbly, ale pak jsem se věnoval hlavně zpěvu – jednak zpívání ve sboru, jednak gregoriánskému chorálu.

Sborový zpěv vyučovali 4 sbormistři – zpěváci si mohli mezi nimi vybrat, případně chodit do více sborů současně. Zdaleka nejpopulárnější byl anglický dirigent a zpěvák James Griffit – byl vždy obklopen hejnem chlapců a děvčat. Organizátorům letní školy to dělalo vrásky na čele – ostatní sbormistři neměli dost zpěváků. Nakonec (po několika letech) mistru Griffitovi oznámili, že už ho na příští rok nepozvou.

Shodou okolností jsem se s panem Griffitem setkal na konci kursu ve vinném sklípku. Oslovil mě sám, ačkoli jsem s ním nikdy předtím nemluvil. Byl zklamán a chtěl vědět, co jim vadí. Říkal, že by se to dalo vyřešit. Školu však vedl profesor Příbyl, který byl neústupný. Koupil jsem si od něho 2 CD s jeho zpěvem.

Já sám jsem chodil k německému dirigentu *Hellmuthu Frankemu*. U něho jsme studovali hlavně protestantské církevní skladby. Někdy s sebou přivedl z Německa členky svého sboru. Franke uměl trochu česky a měl českou manželku. Při výuce měl svou překladatelku (byla to varhanice)⁷⁵. V jeho sboru si každý musel sám nastudovat svůj part. Sbor zpíval z listu, po hlasech se nezkoušelo. Při vystoupení (a poslední zkoušce) byli zpěváci jednotlivých hlasů „rozmixováni“ tak, aby vedle sebe stáli nejvýše dva od stejného hlasu⁷⁶.

Gregoriánský chorál je většinou jednohlasý, někdy jsou hlasy vedeny v kvintách. Zpívali jsme podle historické notace – čtverhranné noty v osnově o čtyřech linkách a s přednesovými značkami (*neumy*) nad- a pod osnovou. Ansámbl (lat. *schola*) vede první zpěvák. Výuka byla spojena s výkladem o historii církevní hudby. Zdálo se mi to docela zajímavé. Doma jsem ale v tomto oboru nepokračoval.

Smíšený sbor SUDOP

Sborový zpěv byl důležitou složkou našeho národního obrození. První český zpěvácký spolek *Hlahol* založil sám Bedřich Smetana. V 80. letech XIX. století vznikaly vesměs mužské sbory, k nimž se podle potřeby přibíraly i ženy. Tomu odpovídá i tehdejší repertoár, v němž převažují skladby pro mužský sbor. Ještě v 70. letech XX. století existovaly v Praze tři mužské sbory – *Pěvecké sdružení pražských učitelů (PSPU)*, *Smetana a Typografia*. Dnes přežívá jen zbytek sboru Smetana. Na školách už nejsou muži-učitelé, a z výuky se vytratila hudba. Tento deficit by mohli

75 Jednou si zahraniční lektor najal tlumočnicki z jakési agentury. V oboru interpretace hudby byla úplně nemožná; musel zaskočit někdo z publika.

76 V amatérských sborech bývá v každé hlasové skupině obvykle jeden „tahoun“ a ostatní zpívají podle něho řídí. Když tahoun vypadne, je malér. Při promíchaných hlasech se zpěváci z různých hlasů navzájem poslouchají a sbor zní jako celek.

poněkud napravit chlapecké pěvecké sbory, které nedávno vznikly (např. *Boni Pueri*). Chlapcům se v převážně dívčích sborech zpívat nechce. Musí také zpěv vysadit po dobu mutace hlasu.

Svoji pěveckou kariéru jsem zahájil ve *Smíšeném pěveckém sboru SUDOP*⁷⁷, poté jsem krátce účinkoval s *Pěveckým sborem litoměřických učitelů* (ve školním roce 1991/92) a 2 roky předtím v kostelním sboru ve Slušovicích. Po roce 2004, kdy jsem přestal učit, jsem se mohl ke sborovému zpěvu vrátit⁷⁸.

Začal jsem opět zpívat ve sboru SUDOP, který nyní vedla bývalá členka Filharmonického sboru Dagmar Kohoutová. Byla tam výborná parta, ale způsob nácviiku mi nevyhovoval. Ve sboru byli různě pokročilí zpěváci, a tak se zpívalo po hlase a každý úsek skladby se musel mnohonásobně opakovat. Dirigentka chtěla občas nemožné...

Sbor SUDOP měl ve svém repertoáru kromě obligátní Rybovky a vánočních koled hlavně romantickou hudbu; první skladbou, kterou jsem se sborem zpíval, byla píseň *Vyběhla bříza běličká* od Antonína Dvořáka. Rybova *Česká mše vánoční* se dávala vždy na několika místech – na Hlavním nádraží, v Radotíně (v kostele), v modlitebně Československé-husitské církve v Nuslích a jinde. O Velikonocích zpíval sbor v hradní komnatě na *Křivoklátu*.

Když jsem našel v časopise *CANTUS* inzerát, že *Svatojakubský sbor* hledá nové zpěváky, tak jsem neodolal. V časech „nesvobody“ byla Svatojakubská bazilika *mekkou* církevní hudby; smíšený sbor *Cantores pragenses* a orchestr pod vedením *Josefa Hercla* tu uváděl hodnotná díla chrámové hudby za velké pozornosti Pražanů. Sbor získal finanční podporu i ze zahraničí. Po odchodu Josefa Hercla převzal taktovku hornista orchestru FOK *Tomáš Čechal*. Nová doba však přinesla nové problémy. Zahraniční zdroje vyschly a nebylo z čeho zaplatit muzikanty a sólisty. Vedení sboru se nepohodlo s místními františkány (jejichž představeným byl *P. Oldřich Prachař*) a sbor si našel nové působiště v chrámu sv. Petra. Novým ředitelem kúru se stal *Jakub Zicha*, dirigent smíšeného sboru *VUS*⁷⁹.

Svatojakubský sbor

Do Svatojakubského sboru jsem vstoupil koncem roku 2007 a záhy jsem začal na kúru slavné baziliky zpívat. Bylo tam dost místa, abychom se mohli mezi jednotlivými částmi bohoslužby projít či procvičit. Někteří zpěváci si dokonce během mše četli. Dirigent *Jakub Zicha* studoval na konzervatoři violu a dirigování. Nyní je zástupcem dirigenta Pražského filharmonického sboru a Svatojakubský sbor předal Janu Rejzkovi. Učí také dirigování na Pražské konzervatoři.

Sbor měl asi 20 členů, ač je kúr stavěn na velký sbor a orchestr. Jsou tu také varhany s bohatými rejstříky, na kterých se pravidelně koná varhanní festival. Varhaníkem byl v té době *Ota Novák*, fenomenální improvizátor, který předtím působil ve Svatovítské katedrále.

Část zpěváků sem přišla ze sboru *VUS*, ostatní z jiných chrámových sborů a byli tu i profesionální zpěváci a hudebníci. Mám pocit, že jsem mezi ně docela dobře zapadl, jen s jedním starším kolegou jsem si nějak nevpadl do noty; nechtěl vedle mne zpívat, že prý nějak syčím. Jako violista jsem měl

⁷⁷ Státní ústav dopravního projektování. Bylo to ještě za „totality“, cca v roce 1987.

⁷⁸ Pracoval jsem v baletu Národního divadla jako vrátný

⁷⁹ Vysokoškolský umělecký soubor, který vychoval řadu významných umělců (*Jiří Kotouč*, *Jiří Tichota* a jiní)

výraznější přednes a trochu jsem patrně ze sboru „vyčníval“. Ale dirigent proti mému zpěvu nic neměl. Zval nás na individuální přezkoušení a zdá se, že jsem obstál.

Během cca 5 let, kdy jsem ve sboru zpíval, jsme nacvičili a provedli při bohoslužbách množství skladeb, s varhanami, s orchestrem i *a capella*. Náš tenorista Honza Němeček vše nahrával. Mohli jsme si to pak stáhnout z webu. Pro nácvič skladeb tu byl krásný sál s malovaným, klenutým stropem. Zkouška začínala vždy důkladným rozezpíváním. Novou věc zahrál dirigent po částech na klavír (zřejmě ji četl z partitury) a pak jsme to již společně zpívali. Po hlasech se většinou nezkoušelo – leda obtížná místa. Bylo potřebné umět zpívat z listu⁸⁰. Jakub Zicha se příliš nevěnoval výslovnosti latinských textů a smyslu skladeb; na provedení skladeb se pozná, že zpěváci textu rozumějí. Je to možno ukázat například na Talichově provedení *Stabat mater* od Antonína Dvořáka.

Jednou svěřil Jakub Zicha nácvič jedné skladby druhému dirigentu, který jinak zpíval ve sboru tenor. Ten nacvičil tuto skladbu opravdu důsledně a po jejím provedení (na konci bohoslužby) se ozval v kostele aplaus. Škoda, že jsme nemohli takto důkladně nastudovat také ostatní skladby. Ale dirigentu Zichovi asi nelze nic vyčítat – byl honěn časem.

Církev pronajala některé prostory baziliky obchodní agentuře, která pořádala slavnostní večírky pro vlivné podnikatele. Na jednom z nich účinkoval i sbor SUDOP. Agentura sídlila v prostorách bývalé hudební školy, ale později začala využívat i zkušebnu sboru, což narušovalo naši práci. Někdy jsme museli hodinu čekat, než se sál uvolní, nebo zkoušet na kúru. Je paradoxní, že přitom chyběly peníze na odměny hudebníkům. Repertoár sboru se musel omezit a do kostela chodilo stále méně lidí.

Pěvecké sdružení pražských učitelů

Do tohoto nejstaršího pěveckého sboru⁸¹ mě přivedl bývalý učitel fyziky Stanislav Sedláček, který účinkoval v několika pražských sborech; hrával jsem s ním také houslová dua. Ve své mateřské průmyslovce měl ještě kratší pracovní úvazek. Sbor dirigoval „Zlatý Ámos“ *Libor Sládek*, který kdysi v tomto sboru začínal. Patřil jsem ve svých 65 letech ke třem nejmladším. Věk zpěváků se pohyboval mezi 70 až 80 lety.

Sbor, věren své tradici, zpíval hlavně českou klasiku – Smetanu, Dvořáka a zejména sbory Josefa Bohuslava Foerstra, u jehož hrobu na Olšanech se v den mistrova úmrtí pravidelně zpívalo. Dalším pravidelným aktem bylo uctění památky *Jana Palacha*. U jeho hrobu na pražských Olšanech jsme vyslechli projev z úst historičky a zazpívali státní hymnu. U hrobu stál čestnou stráž starý člen Sokola. Tomu se jednou udělalo nevolno a musela pomoci přítomná lékařka.

Veřejnosti tu mnoho nebývalo. Nedávno se Janu Palachovi dostalo oficiálních poct, a v rodné obci má svůj památník. Kdoví však, jak by se tento člověk, který „hořel pro pravdu“, cítil ve společnosti, kde „*pravda a láska*“ jsou pro mnohé lidi neslušná slova.

⁸⁰ K tomu jsem měl už jistou průpravu z hudební školy

⁸¹ Krátce předtím tento sbor oslavil své 100leté „narozeniny“

Jinou tradiční akcí Pražských učitelů byl *17.listopad* – doprovod při kladení věnců u Hlávkovy koleje (poblíž Karlova náměstí)⁸². Původně tu zpívaly jen mužské sbory, poté převzal štafetu Smíšený sbor Karlovy university. Jednou mě po skončení akce oslovila *čínská televize* a ptali se mne, proč sem chodím zpívat. Nebyla to televize ČLR – byla to stanice, která vysílá pro Číňany na celém světě. Sedmnáctý listopad se ovšem slaví i na jiných místech Prahy – Albertově, na Národní třídě i jinde; tam se zase oslavuje „Samet“ a konec *vlády jedné strany*⁸³.

Sbor pražských učitelů dlouho hledal místo, kde by mohl cvičit. Nakonec našel svůj domov v aule Průmyslové školy elektrotechnické Na příkopě, kde jsem kdysi studoval a nedávno (2002-03) též učil. Uspořádali jsme tu koncert pro studenty a pozvali je mezi nás - „starce“. Zájemci se nenašli. Když jsem začal v PSPU zpívat, byl sbor ještě v poměrně plném počtu; postupně však zpěváci odpadávali. Jedním z posledních veřejných vystoupení byla účast na přehlídce mužských sborů v sále Bohuslava Martinů na Akademii múzických umění. Tehdy jsem zpíval 2.tenor, abych tuto hlasovou skupinu podpořil. Ve skladbě *Cantate Domino* začíná 2.tenor jako první na vysokém tónu a já jsem si nebyl jistý, zdali to vyzpívám. Raději jsem nenastoupil – a nenastoupili ani ostatní, neboť se na mne spoléhali. Naštěstí jsme se v dalších taktech chytli. Dirigent mi to potom vyčítal – že jsem se ho měl zeptat...

Na posledním koncertě jsme vystoupili společně chlapeckým sborem *Boni Pueri*⁸⁴. Zpívali jsme skladbu „Jaro se otvírá“ od Zdeňka Lukáše a píseň „Láska opravdivá“ od Leoše Janáčka.

Někteří z nás účinkovali na různých akcích – například *Rybovka v 15 hodin 23.12. u Karlova mostu*, nebo tatáž skladba v *Českém muzeu hudby* nebo u *Karmelitánů* na Újezdě. Jednou jsem zpíval Rybovu mši během Vánoc sedmkrát.

Při jednom smetanovském výročí se konal v pražském *Hlaholu* koncert, na kterém zazněly méně známé skladby Bedřicha Smetany z dob jeho studia a mládí. Byli jsme požádáni, abychom vypomohli v poslední skladbě – autorově *sboru s průvodem orchestru* Česká píseň. Po koncertě jsem jel tramvají na Smíchov. Byl jsem značně unaven. Když jsem nastoupil do autobusu, který už měl odjet, a koupil si lístek, rozhlédl jsem se po volném místě. Vzadu seděl můj známý a ukazoval mi, že je tam volno. Řidič na mě začal něco hulákat, bylo to trapné. Nakonec to vyřešila jedna paní, která mi uvolnila místo. Inu, *dějou se věci*.

Hvozdnický smíšený sbor

Když jsem se usadil ve Sloupu, doslechl jsem se, že nedaleko ve Hvozdnici existuje na evangelické faře pěvecký sbor. U jeho vzniku stály 3 sudičky – farářka Vendula Glancová, sbormistryně Veronika Kopecká a starostka Hvozdnice Helena Kučerová.

82 Studenti tu byli v roce 1939 násilně odvečeni do koncentračních táborů, 8 studentských vůdců bylo popraveno. České vysoké školy byly uzavřeny – mělo to být dočasně.

83 Zda jde o demokracii, toť otázka.

84 .Byli mladí muži kolem 18 let

Do sboru jsem začal chodit v roce 2012 a snažil se dohnat asi 3leté zpoždění. V repertoáru sboru převažují církevní skladby a spirituály. S velkým úspěchem se setkala provedení Rybovy *České mše vánoční* ve Štěchovickém kostele Jana Křtitele za účasti pěvců Národního divadla. Sbor pořádá také novoroční koncert ve Hvozdnici „*Na rybníčku*“ a přehlídku amatérských sborů *Štěchovické zpěvobraní*. Je zván ke koncertování i do nedalekých měst a obcí – Mníšku pod Brdy, Neumětel, Jílového, Líšnice aj.

Přejme Hvozdnickému smíšenému sboru hodně úspěchů!

Ve Sloupu 14.3.2020

Bedřich Smetana

Věno

Zpěvu dar všech srdcí vroucích
vlasti budiž, vlasti věnován,
kdo jí dražší skvosty snáší,
tomu věnec budiž dán.

My jí v oběť kladem palmy
v nitru jež se zrodily,
když nás matky mlékem lásky,
když nás mluvou sladkou kojily.

Z dávných věků věda nová
vzlétla Prahou věžatou,
a ta láska v luzích českých
vzrostla v lípu košatou.

Zpěvem svým jí pěstít chceme
po všech vlasti končinách,
ať se novým krásí květem
v palácích i pustinách.

Příloha:

Štěchovické zpěvobraní 2012

Pod tímto netradičním názvem se konala v březnu tr. ve Štěchovickém Multifunkčním centru (pod přehradní hrází) přehlídka amatérských pěveckých sborů. Zúčastnilo se jí 5 menších sborových těles (maximálně 18 zpěváků), především z blízkého okolí, ale také z Prahy:

Bacillus Essencis (sbormistr Jana Reimontová)

Nashira (Ema Máchová)

Pětiklíč (Pavel Machek)

Myšáci (Iva Glaserová)

Hvozdnický pěvecký sbor (Veronika Kopecká)

Posluchači, kteří zaplnili poměrně malé hlediště, měli možnost slyšet vokální skladby snad ze všech žánrů a stylových období - od duchovní hudby baroka (Matoušovy pašije J.S.Bacha), až po soudobé sborové písně českých autorů (P.Eben, O.Mácha) a také anglicky zpívané evergreeny, hebrejské písně a africké zpěvy doprovázené bubínky, které vybízely k tanci.

Program se protáhl na 2 a půl hodiny, a tak závěrečnou píseň „V dobrém jsme se sešli“ v společném podání všech sborů mohli vyslechnout jen ti nejvěrnější posluchači; ti byli oproti účinkujícím ve výrazné menšině.

Iniciátorem, resp. hostitelem akce byl Hvozdnický pěvecký sbor, řízený sbormistryní Veronikou Kopeckou, který působí již asi 5 let při faře Českobratrské církve evangelické ve Hvozdnici.

Organizátoři hodlají v těchto setkáních v dalších letech pokračovat a založit tak v kolébce trampské hudby novou tradici.

Hvozdnický pěvecký sbor
videonahrávka <http://youtu.be/FO8U-CvXZ7M>

31. března 2012

Mše na památku Josefa Hercla; zpívá Svatojakubský sbor, řídí Jakub Zicha

Koncert na památku Josefa Bohuslava Foerster

Sál Hlaholu, 3.červen 2011

Studentský sbor *Besharmonie*, dirigent Libor Sládek

Pěvecké sdružení pražských učitelů (sbor založen 1908)

Sbor seniorek, Život 90, dirigentka a skladatelka pí Žáková

Společné závěrečné vystoupení dvou sborů (diriguje Libor Sládek)

Sbor SUDOP vystoupil s Tomášem Čechalem

Ve čtvrtek 21.června se konal v sále náboženské společnosti UNITARIA koncert smíšeného pěveckého sboru SUDOP⁸⁵, tentokrát poprvé se sbormistrem Tomášem Čechalem. Ten letos v lednu převzal taktovku po dlouhodobé šéfce sboru Dagmar Kohoutové. Sbor SUDOP vznikl na půdě stejnojmenného ústavu na počátku 80.let a podílel se významně na pražském kulturním a společenském životě. V době, kdy nebylo možno podnikat a cestovat po světě, byly paradoxně velmi dobré podmínky pro zájmovou uměleckou činnost. Na půdě ústavu existovaly kromě sboru také dva orchestry a několik komorních těles. Pořádaly se tu také výstavy obrazů a besedy s významnými osobnostmi. Byl to jakýsi únik ze šedi normalizačního života.

Dagmar Kohoutová, někdejší členka Filharmonického pěveckého sboru, se často pouštěla do nastudování náročných skladeb, které byly někdy na hranici možností amatérských zpěváků; sbor se podílel například na provedení Dvořákova *Stabat Mater*. V posledních letech byla činnost sboru soustředěna hlavně na období vánoc - s koledami a obligátní Rybovou mší. Další složkou repertoáru byly lidové písně v úpravách Antonína Dvořáka, Leoše Janáčka, Bohuslava Martinů a jiných skladatelů.

Zkušený dirigent a hornista České filharmonie Tomáš Čechal navázal právě na tuto část sborového repertoáru a nastudoval pásmo „*Já, píseň tvá...*“, obsahující 20 skladeb *a capella* a tři skladby s klavírním doprovodem. Pásmo bylo proloženo recitací lidové poezie v podání *Rudolfa Kvíze*. Program trval asi 70 minut.

U 40členného amatérského sboru, kde většina zpěváků jsou senioři, je obtížné dosáhnout vyrovnanost jednotlivých hlasů a křišťálově průzračnou intonaci. Přesto se dirigentovi podařilo patrně maximum možného. Jistá rezerva je v přednesovém pojetí písní - na skladbách by se mělo déle pracovat, aby si zpěváci mohli repertoár zažít a odstranili drobné intonační nedostatky. Videonahrávka viz <http://youtube.com/user/hajovnasloup>

Sbor SUDOP zpívá ve velkém sále společnosti UNITARIA

Jan Matys, v Davli 30. června 2012

85 SUDOP znamená „Státní ústav dopravního projektování“, název původního zřizovatele sboru, jenž v jeho budově dosud sídlí.

Hvozdnický smíšený sbor vystoupil v areálu Skalka

Koncem června letošního roku se konal koncert Hvozdnického smíšeného sboru ve výstavní síni areálu někdejšího kláštera Skalka u *Mníšku pod Brdy*. Areál se nachází uprostřed lesů, v blízkosti trampských osad, roztroušených po Brdském hřebeni. Z původního kláštera se zachoval historicky cenný kostel, který byl v 60. letech poškozen v důsledku důlní činnosti, ale později byl opraven.

Hvozdnický smíšený sbor, který vznikl před několika lety při evangelické farnosti ve Hvozdnici (obec nedaleko Davle, cca 30 km jižně od Prahy), nastudoval pod vedením své sbormistryně Veroniky Kopecké poměrně široký repertoár, který zahrnuje mj. Chorály z *Matoušových pašijí* J.S.Bacha, Rybovu *Českou mši vánoční* a řadu menších skladeb. Od Nového roku převzala funkci (dočasně) sbormistryně Kateřina Špičková, která se sborem nastudovala 4 části Pergolesiho *Stabat Mater* a známou Mozartovu skladbu *Ave Verum Corpus*. V poslední době sbor rozšířil svou činnost za hranice své farnosti; ve Štěchovicích obohatil již dvakrát oslavy vánoc provedením „Rybovky“, tamtéž uspořádal (rovněž dvakrát) festival komorních sborů „Štěchovické zpěvobraní“ a hodlá v této tradici pokračovat.

Na koncertě, konaném 28.června 2013, zazněl vedle výše zmíněných skladeb Bacha, Pergolesiho a Mozarta také Sartoriův kánon *Veni Creator Spiritus*, Hasslerovo *Cantate Domino*, *Alleluia* G.Younga a další skladby. I když sál byl jen asi z poloviny zaplněn, ohlas publika byl spontánní a sbor musel přidat obligátní „*V dobrém jsme se sešli*“. O vystoupení Hvozdnického smíšeného sboru psal s uznáním také místní tisk. Sbor řídila Kateřina Špičková, na klavír citlivě doprovázel Jiří Kopečný.

Sloup u Davle, 14. července 2013

www.youtube.com/Hajovnasloup

Foto Jana Coufalová

Anotace

Uvedené texty jsou reflexí na náš polistopadový politický vývoj. Všímají si otázek svobody a demokracie, vývoje politických stran, životního prostředí, změny klimatu, médií apod. Zvláštní pozornost je věnována problematice bydlení, organizovaného zločinu a vězeňství. Poslední část knihy věnuje autor svému koníčku – sborovému zpěvu.

O autorovi

Ing. Jan Matys se narodil 1945 v Praze. Vystudoval Průmyslovou školu elektrotechnickou a Fakultu technické a jaderné fyziky ČVUT. V letech 1970-1984 pracoval v podniku Tesla Rožnov a Tesla Piešťany v oblasti technologie čipů integrovaných obvodů. Po roce 1989 učí na střední škole angličtinu, němčinu a technické předměty. Vedle své hlavní činnosti píše odborné a všeobecně zaměřené články a překládá. Amatérsky se věnuje hudbě, angažuje se v ekologii apod.